

University of
Sistan and Baluchestan

Public Management Researches

Print ISSN: 2538 - 3418 Online ISSN: 2676 - 7880

Iranian Academy of
Management Sciences

Designing a Policy Framework for Establishing Student Knowledge-Based Cooperatives Based on the Analysis of the Triple Development Factors

Aleme Keikha¹

¹. Associate Professor, Department of Educational Management, Faculty of Education and psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.
E-mail: Aleme.keikha@entp.usb.ac.ir

Extended Abstract

Abstract

The present study aims to design a comprehensive policy framework for establishing and developing student knowledge-based cooperatives in Sistan and Baluchestan Province. This research seeks to leverage educational capacities, innovation potential, and the entrepreneurship ecosystem to propose a model that strengthens students' entrepreneurial skills, creativity, and practical experience, thereby fostering the development of knowledge-based collaborations in schools. Methodologically, the study is applied in purpose and qualitative with an interpretive approach. The research population consisted of academic experts and executive specialists in the fields of technology units and school cooperatives within the Ministry of Education. Sampling was conducted purposively, and upon reaching theoretical saturation, 13 individuals were selected as participants. Data were collected through library studies and semi-structured interviews, and to ensure data quality, the criteria of credibility, transferability, dependability, and confirmability were rigorously observed within the qualitative research framework. Data analysis was carried out using qualitative content analysis, resulting in a three-level model comprising contextual factors, structural factors, and operational factors. The findings revealed that the model includes 17 subcomponents, 97 indicators, and 326 codes, explaining various dimensions of establishing and developing student knowledge-based cooperatives. Finally, a set of policy recommendations was presented to support the effective and sustainable implementation of these cooperatives and to strengthen the role of schools in promoting entrepreneurship and innovation.

Introduction

In recent years, the role of education in sustainable development and knowledge-based economies has become a strategic priority in the policy agendas of developing countries. An emerging model for linking general

education with innovation ecosystems is the knowledge-based student cooperative—a structure that integrates cooperative values with knowledge-based innovation logic. In this study, a knowledge-based student cooperative is defined as a formal collaborative group of students who utilize their scientific capacities and creativity to address real-world problems in their school and community, simultaneously experiencing learning and knowledge-based value creation. Unlike traditional cooperatives, these entities differ in three dimensions: input (ideas instead of capital), process (creativity and research instead of trading), and output (technology-based products or services instead of mere profit).

Given the structural and social challenges of Sistan and Baluchestan province—including the gap between education and the labor market, low youth economic participation, and spatial inequalities—developing empowering models is indispensable. The development of such cooperatives requires a tripartite analysis of contextual, structural, and operational factors. International research indicates that student participation in entrepreneurial and innovation projects enhances self-efficacy, motivation, and the propensity to create social businesses. Unlike traditional cooperatives, knowledge-based cooperatives emphasize intellectual assets, emerging technologies, and real problem-solving. Despite existing challenges, this province possesses significant potential in terms of young human capital, local participatory culture, and indigenous innovation capacities. This research aims to provide a localized policy framework for designing and developing knowledge-based student cooperatives using scientific methods, serving as a practical guide for schools, educational authorities, science and technology parks, cooperative chambers, and national policymakers.

Case study

This case study focuses on Sistan and Baluchestan province in Iran, a region facing structural challenges such as the education-labor market gap, low youth economic participation, limited technological access, and spatial inequalities. Despite these, the province holds significant potential including young human capital, local participatory culture, and indigenous social innovation capacities, making it an appropriate context for designing knowledge-based student cooperatives.

Materials and Methods

This applied research employed a descriptive-survey design with a cross-sectional timeframe and adopted a qualitative approach within the interpretive paradigm, emphasizing deep, subjective understanding of complex social phenomena. The target population consisted of two expert groups: academic experts (faculty members and executive managers specializing in entrepreneurship, cooperatives, and education) and experiential experts (school

principals, teachers, and senior education administrators with practical experience in student cooperatives). Inclusion criteria required at least five years of relevant experience and familiarity with knowledge-based concepts. A purposive sampling method with snowball technique was used, and sampling continued until theoretical saturation was achieved after 13 interviews. Data were gathered through library studies (review of documents, articles, books, and reputable databases) and field studies using semi-structured interviews based on a designed interview guide. To ensure trustworthiness of the qualitative findings, Lincoln and Guba's (1985) four criteria were applied: credibility (through long-term engagement, member checking, and data triangulation), transferability (via rich, thick description of the research context and process), dependability (through supervision by expert faculty members), and confirmability (by systematic reference of findings to raw data and efforts to minimize bias). Finally, qualitative data from interviews were analyzed using qualitative content analysis within a systematic coding process, including transcription and text review, extraction of meaning units, categorization into initial codes, and gradual integration into sub-themes and main themes through iterative and comparative procedures until theoretical saturation. The outcome was a network of concepts and their relationships, forming the basis for the final research model.

Discussion and Results

The research findings revealed that the establishment and development of knowledge-based student cooperatives require three main categories of variables: contextual factors (needs assessment, legal framework, infrastructure, financial resources, cultural development, and networking), structural factors (appropriate structure design, bylaws, transparent financial system, and participatory governance), and operational factors (activity domain selection, financing, marketing, evaluation, and sustainability strategies). These cooperatives can enhance students' entrepreneurial, managerial, and technological skills while providing opportunities for micro and family-based employment, which is consistent with previous studies (Shah Karam et al., 2024; Siyadat & Angorj Saffari, 2020; Mion et al., 2026; Camelia et al., 2023). However, challenges such as lack of financial resources, weak infrastructure, lack of specialized training, cultural and legal issues, and poor marketing were identified as serious obstacles. In Sistan and Baluchestan province, these cooperatives can serve as an effective mechanism for linking education with the local economy, but the shortage of financial resources and appropriate infrastructure, particularly in less developed regions, remains a fundamental problem. Furthermore, the lack of managerial and financial skills in schools was identified as one of the main bottlenecks in developing these cooperatives, requiring targeted empowerment programs. Therefore, designing multi-layered

supportive policies including financial support, educational facilitation, and developmental incentives is an undeniable necessity.

Conclusion

This research demonstrated that knowledge-based student cooperatives have high potential for enhancing entrepreneurial skills, creating micro-employment, and transforming schools into small innovation ecosystems in Sistan and Baluchestan province. The success of these cooperatives requires simultaneous attention to contextual, structural, and operational factors, as well as removing obstacles such as resource shortages, infrastructure weaknesses, and lack of specialized training. Close collaboration among the education system, universities, the private sector, and local institutions, along with training for school administrators, improving regulations, promoting cooperative culture, and utilizing modern technologies, can provide the foundation for sustainable development of these cooperatives. Ultimately, the success of this model depends on the cooperation and empathy of all stakeholders.

Keywords: Student Cooperatives; Knowledge-Based Cooperatives; Educational Policy-Making; Student Entrepreneurship; School Innovation Ecosystem.

Article Type: Research Article

Cite this article: Keikha, A. (2026). Designing a Policy Framework for Establishing Student Knowledge-Based Cooperatives Based on the Analysis of the Triple Development Factors. *Public Management Researches*, 19 (72), 119-152. (In Persian)

DOI:10.22111/JMR.2026.54108.6483

Received: 05 Dec. 2025

Revised: 15 Feb. 2026

Accepted: 08 Mar. 2026

Published online: 22 June. 2026

© The Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

طراحی چارچوب سیاستی برای ایجاد تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان مبتنی بر تحلیل عوامل سه‌گانه توسعه

عالمه کیخا*

۱. دانشیار گروه مدیریت آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

Aleme.keikha@entp.usb.ac.ir

چکیده

پژوهش حاضر با هدف طراحی یک چارچوب سیاستی جامع برای ایجاد و توسعه شرکت‌های تعاونی دانش‌آموزی دانش‌بنیان در استان سیستان و بلوچستان انجام شده است. در این پژوهش تلاش شده است با بهره‌گیری از ظرفیت‌های آموزشی، نوآوری و زیست‌بوم کارآفرینی، الگویی ارائه شود که بتواند با تقویت مهارت‌های کارآفرینی، خلاقیت و تجربه عملی دانش‌آموزان، زمینه‌ساز توسعه مشارکت‌های دانش‌بنیان در مدارس گردد. مطالعه حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، کیفی با رویکرد تفسیری است. جامعه پژوهش شامل نخبگان دانشگاهی و متخصصان اجرایی حوزه واحدهای فناور و تعاونی‌های آموزشگاهی در سازمان آموزش و پرورش بود که نمونه‌گیری به صورت هدفمند انجام شد و با رسیدن داده‌ها به اشباع نظری، تعداد ۱۳ نفر به عنوان مشارکت‌کنندگان انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته گردآوری شد و به منظور ارزیابی کیفیت داده‌ها، معیارهای اعتبارپذیری، انتقال‌پذیری، قابلیت اتکاء و تأییدپذیری در چارچوب پژوهش کیفی رعایت گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی انجام شد و در نهایت الگویی سه‌سطحی شامل عوامل زمینه‌ساز، عوامل ساختاری و عوامل اجرایی استخراج گردید. یافته‌ها نشان داد این الگو مشتمل بر ۱۷ ریزمولفه، ۹۷ شاخص و ۳۲۶ کد است که ابعاد مختلف ایجاد و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان را تبیین می‌کند. در پایان نیز مجموعه‌ای از توصیه‌های سیاستی ارائه شد که می‌تواند در جهت پیاده‌سازی مؤثر و پایدار این تعاونی‌ها و تقویت نقش مدارس در توسعه کارآفرینی و نوآوری مورد استفاده سیاست‌گذاران و مدیران آموزشی قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: تعاونی‌های دانش‌آموزی، تعاونی‌های دانش‌بنیان، سیاست‌گذاری آموزشی، کارآفرینی

دانش‌آموزی، اکوسیستم نوآوری مدرسه.

استناد: کیخا، عالمه. (۱۴۰۵). طراحی چارچوب سیاستی برای ایجاد تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان مبتنی بر تحلیل عوامل

سه‌گانه توسعه، پژوهش‌های مدیریت عمومی، ۱۹(۲۲)، ۱۵۲-۱۱۹. DOI:10.22111/JMR.2026.54108.6483

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۹/۱۴ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۴/۱۱/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۲/۱۷ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۱

نوع مقاله: علمی پژوهشی ناشر: دانشگاه سیستان و بلوچستان حق مؤلف © نویسندگان

مقدمه

در سال‌های اخیر، توجه به نقش آموزش و پرورش در توسعه پایدار و اقتصاد دانش‌بنیان به موضوعی راهبردی در سیاست‌گذاری کشورهای در حال توسعه تبدیل شده است. مدارس نه تنها محیطی برای انتقال دانش رسمی هستند، بلکه ظرفیتی مهم برای پرورش مهارت‌های حل مسئله، روحیه نوآوری، کارآفرینی و تجربه‌های عملی محسوب می‌شوند. یکی از الگوهای نوینی که می‌تواند پیوند میان آموزش عمومی و زیست‌بوم نوآوری را تقویت کند، ایجاد تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان است؛ ساختاری که ترکیب ارزش‌های مشارکتی تعاونی با منطق نوآوری دانش‌بنیان را ممکن می‌سازد. این نوع تعاونی‌ها می‌توانند به بستری برای تجربه کار تیمی، یادگیری عملی، افزایش مسئولیت‌پذیری، تقویت مهارت‌های نرم و ایجاد نگرش اقتصادی و فناورانه در نسل نوجوان تبدیل شوند (Nguyen & Oanh, 2025).

بر اساس تعریف کارگروه ارزیابی شرکت‌های دانش‌بنیان، شرکت یا مؤسسه دانش‌بنیان به مجموعه‌ای گفته می‌شود که به منظور هم‌افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش‌محور، و تجاری‌سازی نتایج تحقیق و توسعه در حوزه فناوری‌های برتر و با ارزش‌افزوده فراوان تشکیل می‌شود. شاخص‌های اصلی این شرکت‌ها شامل دارایی فکری، تحقیق و توسعه مستمر، و نسبت بالای نیروی انسانی متخصص است و موتور توسعه و ایجاد تحول در جامعه محسوب می‌شوند (Ebrahimipour & et al, 2024). تعاونی دانش‌بنیان نیز نوعی از این ساختار است که وجه مشارکتی و تعاونی را با منطق نوآوری دانش‌بنیان تلفیق می‌کند.

بر این اساس، تعاونی دانش‌آموزی دانش‌بنیان در این پژوهش به ساختاری اطلاق می‌شود که دانش‌آموزان را در قالب یک گروه مشارکتی رسمی گرد هم می‌آورد تا با بهره‌گیری از ظرفیت‌های علمی و خلاقیت خود، به حل مسائل واقعی مدرسه و جامعه بپردازند و در این مسیر، هم‌زمان فرایند یادگیری و تولید ارزش دانش‌بنیان را تجربه کنند. تمایز این تعاونی‌ها با تعاونی‌های سنتی در سه مؤلفه ورودی (ایده و مسئله به جای سرمایه صرف)، فرایند (خلاقیت و تحقیق به جای خرید و فروش) و خروجی (محصول یا خدمت مبتنی بر فناوری نرم به جای سود صرف) قابل تشخیص است.

با توجه به چالش‌های ساختاری و اجتماعی استان سیستان و بلوچستان از جمله فاصله زیاد میان نظام آموزشی با بازار کار، نرخ پایین مشارکت اقتصادی جوانان، محدودیت دسترسی به امکانات آموزشی و فناورانه، و نابرابری فضایی توسعه طراحی الگوهایی که بتوانند

ظرفیت‌های انسانی دانش‌آموزان را بالفعل سازند، ضرورتی انکارناپذیر است. تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان در چنین بسترهایی نه‌تنها کارکرد آموزشی دارند، بلکه می‌توانند نقشی مؤثر در کاهش نابرابری‌ها، افزایش اعتمادبه‌نفس جوانان، توانمندسازی محلی و ایجاد هویت کارآفرینانه ایفا کنند (UNESCO, 2023).

توسعه این تعاونی‌ها مستلزم درک دقیق عواملی است که ایجاد و کارکرد پایدار آن‌ها را شکل می‌دهد. در این راستا، تحلیل سه‌گانه توسعه شامل عوامل زمینه ساز، ساختاری و عملیاتی چارچوبی مناسب برای تبیین شرایط موفقیت تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان فراهم می‌کند. از منظر تعلیمی، مدرسه باید به محیطی برای تجربه زیسته نوآوری تبدیل شود؛ یعنی مهارت‌های حل مسئله، تفکر طراحی، سواد دیجیتال، همکاری و رهبری میان‌فردی در برنامه‌های آموزشی گنجانده شود (Fullan & Quinn, 2020). از منظر سازمانی، وجود ساختارهای حمایتی همچون مدیریت مدرسه، مشارکت والدین، همکاری با دانشگاه‌ها و زیست‌بوم نوآوری و سیاست‌های تسهیل‌گر نهادهای دولتی نقش کلیدی دارد و از منظر اجتماعی و اقتصادی، عدالت آموزشی، فرصت‌های برابر، فرهنگ مشارکت، حمایت محلی و نیازهای واقعی جامعه تعیین‌کننده هستند.

پژوهش‌های بین‌المللی نشان می‌دهند که مشارکت دانش‌آموزان در پروژه‌های کارآفرینی و نوآوری سبب افزایش خودکارآمدی، پیشرفت تحصیلی، انگیزه، مهارت‌های رهبری و تمایل به ایجاد کسب‌وکارهای اجتماعی پس از دوران مدرسه می‌شود (Nguyen & Oanh, 2025). بر اساس گزارش سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (۲۰۱۵)، ترکیب یادگیری مشارکتی با فعالیت‌های تجربه‌محور بهترین اثر را در پرورش کارآفرینان جوان دارد. این یافته‌ها اهمیت توسعه مدل‌های مشارکتی مبتنی بر تعاونی را در مدارس بیش‌ازپیش برجسته می‌کند (Lackéus, 2015).

لازم به ذکر است تعاونی‌های دانش‌بنیان، برخلاف تعاونی‌های سنتی، بر دارایی‌های فکری، فناوری‌های نوظهور، حل مسائل واقعی جامعه و تولید ارزش افزوده مبتنی‌اند. بنابراین، ایجاد چارچوب سیاستی برای توسعه این نوع تعاونی‌ها باید مبتنی بر تحلیل عمیق شرایط محلی، ظرفیت‌های انسانی، زیرساخت‌های آموزشی و فناوری، و ملاحظات فرهنگی باشد. استان سیستان و بلوچستان با وجود چالش‌ها، دارای پتانسیل عظیم نیروی جوان، فرهنگ مشارکت محلی، هویت قوی اجتماعی و ظرفیت‌های بومی برای نوآوری اجتماعی است. شناخت و

سامان‌دهی این ظرفیت‌ها از طریق یک الگوی سیاستی بومی می‌تواند به ایجاد فرصت‌های جدید برای دانش‌آموزان و تقویت عدالت آموزشی کمک کند.

این پژوهش به دنبال آن است که با بهره‌گیری از روش‌های علمی، چارچوبی سیاستی برای طراحی و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان ارائه دهد. انتظار می‌رود نتایج پژوهش حاضر بتواند راهنمایی کاربردی برای مدارس، ادارات آموزش و پرورش، نهادهای توسعه اقتصادی، پارک‌های علم و فناوری، اتاق تعاون و سیاست‌گذاران ملی باشد. اهمیت این مطالعه در آن است که رویکردی تلفیقی بین ارزش‌های تعاونی، منطق اقتصاد دانش‌بنیان و نیازهای بومی توسعه ارائه می‌کند؛ رویکردی که می‌تواند مسیر نوینی برای تقویت ظرفیت‌های نسل آینده در مناطق کمتر برخوردار کشور فراهم آورد.

چارچوب نظری و پیشینه پژوهش

تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان به‌عنوان بسترهای عملی پرورش مهارت‌های کارآفرینی و نوآوری، نقش کلیدی در توسعه سرمایه انسانی و توانمندسازی نسل جوان ایفا می‌کنند، لازم به ذکر است تعاونی‌های دانش‌آموزی به‌عنوان سازمان‌های مشارکتی کوچک در مدارس تعریف می‌شوند که دانش‌آموزان را قادر می‌سازند در فرآیندهای اقتصادی و اجتماعی مشارکت فعال داشته باشند (Eftekhari gol et al., 2010). این نوع تعاونی‌ها نه تنها فرصتی برای تجربه عملی اقتصاد و کسب‌وکار فراهم می‌کنند، بلکه موجب تقویت مهارت‌های اجتماعی، همکاری گروهی، تصمیم‌گیری مشارکتی و مسئولیت‌پذیری فردی می‌شوند (UNESCO, 2020). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تعاونی‌های دانش‌آموزی می‌توانند فرهنگ کارآفرینی و نوآوری را از سنین پایین پرورش دهند و زمینه‌ساز رشد اقتصاد محلی و توسعه پایدار باشند (Eftekhari gol et al., 2010).

تجربه کشورهای پیشرفته حاکی از آن است که تعاونی‌های دانش‌آموزی موفق به موارد زیر توجه دارند: ساختار مدیریتی مشارکتی، حمایت نهادهای آموزشی و دولتی، دسترسی به منابع آموزشی و فناوریانه، و بستر مناسب برای تجربه عملی (Nguyen & Oanh, 2025). این تجربه‌ها نشان می‌دهند که تعاونی‌های دانش‌آموزی نمی‌توانند صرفاً با هدف آموزشی ایجاد شوند، بلکه نیازمند چارچوب سیاستی و حمایتی مستحکم هستند.

همچنین لازم به ذکر است تعاونی‌های دانش‌بنیان ترکیبی از مفهوم تعاونی با اصول اقتصاد دانش‌محور هستند؛ یعنی سازمان‌هایی که فعالیت اقتصادی خود را بر اساس نوآوری، فناوری و

دانش سازماندهی می‌کنند (Razazzadeh Tousi et al., 2022). این شرکت‌ها در توسعه فناوری، ایجاد اشتغال و تولید ارزش افزوده نقش کلیدی دارند و سهم ویژه‌ای در زیست‌بوم نوآوری ایفا می‌کنند. در صورتی که این تعاونی‌ها در مدارس ایجاد شوند، علاوه بر تجربه اقتصادی، فرصتی برای توسعه مهارت‌های نوآوری، تفکر انتقادی و کار تیمی دانش‌آموزان فراهم می‌کنند.

تفاوت اصلی بین تعاونی‌های سنتی و دانش‌بنیان در تمرکز بر سرمایه فکری، نوآوری و تجاری‌سازی دانش است (OECD, 2022). از این رو، تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان می‌توانند مسیر مستقیم برای پیوند آموزش، پژوهش و بازار فراهم کنند و در طول زمان به توسعه ظرفیت‌های محلی و منطقه‌ای کمک نمایند.

لذا برای ایجاد تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان، سیاست‌گذاری باید از چند جنبه طراحی شود: حمایت حقوقی و قانونی، ایجاد زیرساخت‌های آموزشی، تامین منابع مالی، و هماهنگی با زیست‌بوم نوآوری محلی و ملی. مطالعات نشان داده‌اند که سیاست‌های آموزشی کارآفرینانه و حمایتگر می‌توانند محیط مدرسه را به یک اکوسیستم نوآوری فعال تبدیل کنند و فرصت‌های یادگیری مشارکتی را افزایش دهند (Hanandeh et al., 2021).

در کشور ایران، فقدان الگوی بومی سیاست‌گذاری آموزشی برای مدارس کارآفرین و تعاونی‌های دانش‌بنیان، یکی از موانع اصلی توسعه این گونه نهادهاست. بنابراین، پژوهش حاضر بر ارائه چارچوب سیاستی بومی تمرکز دارد که بتواند شرایط منطقه‌ای و ظرفیت‌های محلی را لحاظ کند.

زیرا فرآیند کارآفرینی دانش‌آموزی که طی آن دانش‌آموزان با تجربه‌های عملی و پروژه‌محور، مهارت‌های خلاقیت، شناسایی فرصت، مدیریت منابع و ریسک‌پذیری را فرا می‌گیرند (Fayolle & Gailly, 2015) می‌تواند علاوه بر ارتقای مهارت‌های اقتصادی، موجب افزایش اعتمادبه‌نفس، مسئولیت‌پذیری و توانمندسازی اجتماعی دانش‌آموزان شود (OECD, 2022).

همچنین فعالیت‌های کارآفرینی در قالب تعاونی‌ها می‌توانند تجربه عملی واقعی از مدیریت، تولید، فروش و تصمیم‌گیری را فراهم کنند و تعامل دانش‌آموزان با جامعه و بازار را تسهیل نمایند (Nguyen & Oanh, 2025). به همین دلیل، پیوند کارآفرینی دانش‌آموزی با تعاونی‌های دانش‌بنیان به‌عنوان یک ابزار مؤثر در پرورش نسل نوآور و اقتصادی مورد توجه است.

در این اکوسیستم، تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان می‌توانند به عنوان مرکز عملی نوآوری عمل کنند؛ یعنی فضایی که ایده‌ها تبدیل به پروژه، و پروژه‌ها به تجربیات عملی می‌شوند. چنین رویکردی به مدارس امکان می‌دهد کارآفرینی، مهارت‌های نوآورانه و مشارکت اجتماعی دانش‌آموزان را همزمان توسعه دهد.

لذا، تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان می‌توانند نقطه پیوند میان آموزش رسمی، تجربه عملی و توسعه اقتصادی محلی باشند، به شرط آنکه با سیاست‌گذاری آموزشی مستحکم و اکوسیستم نوآوری مدرسه همسو شوند. این چارچوب می‌تواند به عنوان مبنای طراحی و توسعه مدل سیاستی برای استان سیستان و بلوچستان مورد استفاده قرار گیرد.

مرور نظام‌مند پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که مطالعات موجود با چند شکاف اساسی مواجه‌اند: نخست آنکه پژوهش‌های بین‌المللی عمدتاً بر کارآفرینی فردی تأکید دارند و رویکردهای مشارکتی و تعاونی را کمتر مورد توجه قرار داده‌اند. دوم، مطالعات داخلی در حوزه تعاون بیشتر معطوف به تعاونی‌های بزرگسالان با رویکرد اقتصادی صرف بوده و به ظرفیت‌های آموزشی تعاونی در بستر مدرسه توجه چندانی نداشته‌اند. سوم، پژوهش‌هایی که به تعاونی دانش‌آموزی پرداخته‌اند، وجه دانش‌بنیان را مغفول نهاده و تعاونی‌ها را صرفاً به فعالیت‌های تولیدی یا خدماتی ساده محدود کرده‌اند. چهارم، هیچ‌یک از پژوهش‌های موجود به طراحی چارچوب سیاستی بومی برای مناطق کمتربرخوردار با رویکرد تلفیقی تعاون، یادگیری و نوآوری نپرداخته‌اند.

شاه‌کرم و همکاران (۲۰۲۴) در مطالعه‌ای با رویکرد نظریه داده‌بنیاد و با عنوان «مدل کارآفرینانه توسعه بازارچه‌های کسب‌وکار دانش‌آموزی»، نشان دادند که مشارکت دانش‌آموزان در بازارچه‌ها می‌تواند به ارتقای سطح کارآفرینی، خلق ارزش، تقویت خلاقیت، افزایش توانمندی مهارتی و بهبود تجربه عملی آنان منجر شود. این یافته‌ها نشان می‌دهد که فعالیت‌های شبه کارآفرینانه در مدرسه زمینه‌ای مؤثر برای پرورش نسل نوآور فراهم می‌کند.

سیادت و انگورج غفاری (۲۰۲۰) نیز در پژوهش خود درباره ترویج تعاونی‌های دانش‌آموزی و نقش آموزش‌های مهارتی (از جمله مهارت برنامه‌نویسی) دریافته‌اند که مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های تعاونی موجب بهبود ارتباطات اجتماعی، افزایش سازگاری، رشد مهارت‌های بین‌فردی و ارتقای رشد اجتماعی آنان می‌شود. این تحقیق به رابطه مستقیم میان روحیه تعاون و رشد اجتماعی دانش‌آموزان اشاره دارد.

در مطالعه‌ای دیگر، افتخاری گل و همکاران (۲۰۱۰) با تحلیل عوامل مؤثر بر موفقیت، عدم موفقیت و توسعه تعاونی‌های آموزشی در استان خراسان جنوبی نشان دادند که عوامل حمایتی، تربیتی، اقتصادی عملکردی، اجتماعی و اطلاع‌رسانی بیشترین نقش را در موفقیت تعاونی‌ها دارند. همچنین مجموعه‌ای از عوامل ساختاری برنامه‌ای، نظارتی قانونی، زمانی اداری و نیازسنجی مشارکتی به‌عنوان عوامل مؤثر بر عدم موفقیت شناسایی شدند. این پژوهش یکی از معدود مطالعات نظام‌مند داخلی است که ابعاد مختلف تعاونی‌های آموزشی را تحلیل کرده است.

رحمانی و همکاران (۲۰۱۰) نیز در تحقیق خود درباره طراحی و اعتباربخشی برنامه درسی مبتنی بر پرورش روحیه تعاون در دوره متوسطه، نشان دادند که متخصصان حوزه آموزش، اهداف و راهبردهای پیشنهادی برنامه درسی برای تقویت روحیه تعاون را مناسب و قابل اجرا ارزیابی کرده‌اند. نتایج آنان بیانگر اهمیت تدوین برنامه درسی مبتنی بر ارزش‌های مشارکتی است.

در سطح بین‌المللی، میون و همکاران^۱ (۲۰۲۶) در مطالعه‌ای اکتشافی درباره نقش تعاونی‌های مدرسه‌ای در جلوگیری از ترک تحصیل زود هنگام در ایتالیا نشان دادند که تعاونی‌های مدرسه‌ای با تقویت سرمایه اجتماعی پیوندی و پیوندزنده، افزایش مشارکت تحصیلی، ارتقای مهارت‌های ارتباطی و افزایش تاب‌آوری دانش‌آموزان، در کاهش ریسک ترک تحصیل بسیار مؤثر هستند. نقش «معلم به‌عنوان کارگزار شبکه» و ضرورت تأمین مالی پایدار نیز از یافته‌های مهم این پژوهش بود.

در پژوهشی دیگر، جولیانتی و همکاران^۲ (۲۰۲۵) درباره عوامل اثرگذار بر علاقه دانش‌آموزان به عضویت در تعاونی‌ها نتیجه گرفتند که انگیزه‌های شخصی، مزایای دریافتی و کیفیت خدمات تعاونی‌ها بیشترین تأثیر را بر مشارکت فعال دانش‌آموزان دارند. این یافته‌ها نقش تصویر ذهنی تعاونی، آگاهی و ادراک مثبت را در تقویت مشارکت دانش‌آموزی برجسته می‌سازد. شویتنی (۲۰۲۴) نیز در مطالعه‌ای درباره نقش تعاونی‌های دانش‌آموزی در توانمندسازی دانش‌آموزان، بیان می‌کند که تعاونی‌ها محصول تلاش‌های دانش‌آموزان متعهدی هستند که یاد گرفته‌اند از طریق مشارکت در سیاست‌های دانش‌آموزی و آموزشی، توان رهبری و مشارکت

1. Mion et al

2. Julianti et al

مدنی خود را ارتقا دهند. وی تأکید می‌کند که حمایت نهادهای بیرونی (شوراهای محلی، دانشگاه‌ها، اتحادیه‌های دانش‌آموزی و نهادهای تعاونی) نقش مهمی در توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دارد.

کاملیا و همکاران^۱ (۲۰۲۳) در پژوهشی که بر روی عوامل مؤثر بر علاقه دانشجویان به تعاونی‌ها انجام شد، دریافتند که تصویر ذهنی مثبت از تعاونی و انگیزه تعاونی بیشترین تأثیر را بر قصد همکاری دارند، در حالی که دانش تعاونی به‌تنهایی تأثیر معناداری ندارد. این یافته برای تعاونی‌های دانش‌آموزی نیز قابل تعمیم است، زیرا نشان می‌دهد ادراک و تجربه عملی از تعاونی مهم‌تر از آموزش نظری صرف است.

در نهایت، زیمونچ^۲ (۲۰۱۸) در پژوهشی درباره نقش تعاونی‌های دانش‌آموزی در نظام آموزشی لهستان نشان داد که این تعاونی‌ها به‌عنوان مکانیسمی برای آموزش شهروندی، مسئولیت‌پذیری، کار گروهی و آشنایی با سازوکار بازار عمل می‌کنند. وی همچنین هشدار می‌دهد که نبود مقررات کافی و حمایت قانونی در لهستان مانع توسعه پایدار تعاونی‌های دانش‌آموزی شده است؛ موضوعی که برای ایران نیز قابل تأمل است.

در یک جمع‌بندی تحلیلی و یکپارچه در بررسی مبانی نظری و پیشینه پژوهش می‌توان بیان کرد که پیشینه پژوهش‌های مرتبط با تعاونی‌های دانش‌آموزی و تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان در دو سطح داخلی و بین‌المللی اگر چه بر نقش تعاونی‌های مدرسه‌ای در توسعه مهارت‌ها و توانمندی‌های کلیدی دانش‌آموزان تمرکز داشته‌اند؛ اما فاقد رویکردهای نوین در ارتباط با فناوری، نوآوری، اقتصاد دانش‌بنیان و سیاست‌گذاری آموزشی هستند.

آنچه پژوهش حاضر را از مطالعات پیشین متمایز می‌سازد، تلفیق سه حوزه نظری مجزاست: نظریه یادگیری تجربه‌محور در آموزش، نظریه سرمایه اجتماعی در تعاون، و نظریه نوآوری باز در اقتصاد دانش‌بنیان. نوآوری نظری این پژوهش در مفهوم‌پردازی «حلقه یادگیری-تولید»^۳ نهفته است؛ جایی که دانش‌آموز هم‌زمان هم یادگیرنده و هم تولیدکننده است و این دو فرایند یکدیگر را تقویت می‌کنند. این چارچوب نظری تلفیقی، بستری برای تحلیل هم‌زمان فرایند یادگیری، ساختار مشارکتی و خلق ارزش دانش‌بنیان فراهم می‌کند.

1. Kamalia et al

2. Zimnoch

3. Learning-Production Loop

بنابراین؛ موضوع پژوهش حاضر در فضای علمی و سیاست‌گذاری ایران، موضوعی نو، ضروری و دارای ارزش افزوده بالا است. این پژوهش می‌تواند الگویی ترکیبی و کارآمد میان آموزش و پرورش، کارآفرینی، نوآوری و بخش تعاون ارائه دهد و برای سیاست‌گذاران حوزه آموزش، مهارت‌آموزی، عدالت آموزشی و اقتصاد دانش‌بنیان کاربرد مستقیم و قابلیت اجرا داشته باشد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از منظر شیوه گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی از نوع مقطعی است. این مطالعه با رویکرد کیفی و در چارچوب پارادایم تفسیری انجام شده که بر درک عمیق و مبتنی بر تجربه ذهنی مشارکت‌کنندگان از پدیده‌های پیچیده اجتماعی تأکید دارد. جهت دستیابی به اهداف پژوهش، از روش استقرایی و تکنیک‌های گردآوری داده‌های کیفی شامل مطالعات کتابخانه‌ای (بررسی اسناد، مقالات و پیشینه پژوهش) و مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته استفاده شد.

جامعه آماری پژوهش را دو گروه خبرگان دانشگاهی (اعضای هیئت علمی و مدیران اجرایی دانشگاه با تخصص در حوزه کارآفرینی، تعاون، آموزش و پرورش) و خبرگان تجربی (مدیران، معلمان و کارکنان ارشد سازمان آموزش و پرورش که دارای سابقه اجرایی و دانش کافی در زمینه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان بودند) تشکیل می‌دهند و ملاک انتخاب این افراد، داشتن حداقل ۵ سال سابقه فعالیت مرتبط و آشنایی با مفاهیم دانش‌بنیان و تعاونی‌های دانش‌آموزی بود. با توجه به ماهیت کیفی پژوهش، از روش نمونه‌گیری هدفمند با تکنیک گلوله برفی استفاده گردید. در این روش، با آغاز فرآیند از چند خبره کلیدی و تکیه بر معرفی‌های زنجیره‌ای، سایر افراد صاحب‌نظر و دارای تجربه عملی مرتبط شناسایی و انتخاب شدند. فرآیند نمونه‌گیری و انجام مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری، یعنی زمانی که داده‌های جدید منجر به ظهور مفهوم یا مضمون تازه‌ای نشد، ادامه یافت و در نهایت با ۱۳ نفر از خبرگان مصاحبه صورت پذیرفت.

داده‌های مورد نیاز از طریق مطالعات کتابخانه‌ای (با استفاده از منابعی چون مقالات، کتب و پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر) و مطالعات میدانی (با به کارگیری مصاحبه نیمه‌ساختاریافته مبتنی بر یک راهنمای مصاحبه طراحی شده) گردآوری شدند. برای اطمینان از کیفیت و اعتبار یافته‌های کیفی، معیارهای چهارگانه لینکلن و گوبا (۱۹۸۵) شامل اعتبارپذیری (از طریق

درگیری طولانی مدت با داده‌ها، بازنگری توسط مشارکت‌کنندگان و ترکیب منابع داده)، انتقال‌پذیری (با ارائه توصیفی غنی و دقیق از زمینه و فرآیند پژوهش)، قابلیت اطمینان (با استفاده از راهنمایی و نظارت اساتید صاحب‌نظر) و تأییدپذیری (از طریق ارجاع نظام‌مند یافته‌ها به داده‌های خام و کوشش برای کاهش سوگیری) مورد استفاده قرار گرفت. در نهایت، داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌ها با به کارگیری روش تحلیل محتوای کیفی و در چارچوب فرآیند کدگذاری نظام‌مند مورد تحلیل قرار گرفت. این فرآیند شامل مراحل پیاده‌سازی و مرور متون، استخراج واحدهای معنایی، دسته‌بندی مفاهیم در قالب کدهای اولیه، و ادغام تدریجی آن‌ها در مقولات فرعی و اصلی بود که تا رسیدن به نقطه اشباع نظری به صورت چرخه‌ای و با مقایسه مداوم داده‌ها ادامه یافت. برآیند این تحلیل، شکل‌گیری شبکه‌ای از مفاهیم و روابط میان آن‌ها بود که مبنای طراحی الگوی نهایی پژوهش را فراهم نمود.

یافته‌های پژوهش

جهت تحلیل داده‌های پژوهش، تجربه‌های نخبگان دانشگاهی، نخبگان اجرایی در حوزه تعاون و مدیران سازمان آموزش و پرورش از طریق مصاحبه‌ها احصا شد. برای برون‌آوری کدها از روش تحلیل محتوا، استفاده گردید. از تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده ۳ مؤلفه اصلی شامل عوامل زمینه ساز، عوامل ساختاری و عوامل عملیاتی (اجرایی) از دیدگاه نخبگان، پیرامون مولفه‌های مدل ایجاد و توسعه شرکت‌های تعاونی دانش‌آموزی دانش بنیان احصا شد. نتایج جدول و شکل شماره ۱ حاکی از آن است که برای ایجاد و توسعه شرکت‌های دانش‌آموزی یا دانش بنیان در نظر گرفتن ۳ متغیر (عوامل زمینه ساز؛ عوامل ساختاری و عوامل اجرایی یا عملیاتی) مورد نیاز است که در مجموع این مدل دارای ۱۷ مؤلفه (عوامل زمینه ساز ۶ مؤلفه؛ عوامل ساختاری ۵ مؤلفه؛ و عوامل اجرایی/عملیاتی ۶ مؤلفه) و ۹۷ شاخص و ۳۲۶ کد می‌باشد.

جدول شماره ۱: مفاهیم و مقوله‌های مدل ایجاد و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش بنیان

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
عوامل زمینه ساز	نیازسنجی و توسعه هدفمند	۱. شناخت اهداف و چشم‌انداز تعاونی	* استمرار و پیگیری نیازسنجی، دقت در نیازهای دانش‌آموزان
		۲. تحلیل نیازهای دانش‌آموزان	کارآفرین، توجه به نیازهای ذینفعان، نیازسنجی به‌موقع و به‌روز
		۳. تحلیل نیازهای خانواده‌ها و جامعه	* ایجاد رشته‌های مرتبط با کارآفرینی، هدف‌دار بودن توسعه
		۴. تحلیل نیازهای تعاونی‌ها/موجود	کارآفرینی و آموزش آن، تطبیق توسعه کارآفرینی با نیازهای
		۵. تحلیل نیازهای آموزشی	جامعه، گسترش کیفیت بازارچه‌های کسب‌وکار و تعاونی‌های دانش‌آموزی
		۶. تحلیل نیازهای مالی،	

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
		۷. تحلیل نیازهای قانونی و اداری ۸. تحلیل نیازهای فرهنگی و اجتماعی ۹. تحلیل نیازهای تکنولوژیک	<p>* شناسایی نیازهای آموزشی: بررسی اینکه آیا دانش آموزان به منابع آموزشی مناسب، مشاوره تحصیلی، برنامه های آموزشی و ... نیاز دارند یا خیر</p> <p>* شناسایی نیازهای رفاهی: بررسی وضعیت تامین غذای سالم و مقرون به صرفه، فضای مطالعه و کتابخانه، پشتیبانی مالی و ...</p> <p>* شناسایی نیازهای اجتماعی؛ بررسی وضعیت مدرسه در خصوص دسترسی دانش آموزان به فضای مناسب برای ارتباط با همسالان، برگزاری فعالیت های گروهی و ...</p> <p>* شناسایی نیازهای شغلی؛ بررسی وضعیت دسترسی دانش آموزان به آموزش مهارت های شغلی و پشتیبانی برای یافتن کار در آینده.</p> <p>* شناسایی محدودیت ها و پتانسیل های دانش آموزان</p> <p>* طراحی خدمات و فعالیت ها متناسب با نیازهای دانش آموزان</p> <p>* تعیین اهداف اصلی تعاونی دانش آموزی.</p> <p>* شناسایی و تعریف چشم اندازهای بلندمدت تعاونی</p> <p>* شناسایی نیازهای آموزشی و فرهنگی دانش آموزان.</p> <p>* بررسی توانمندی ها و ضعف های دانش آموزان.</p> <p>* شناسایی نیازها و انتظارات خانواده های دانش آموزان.</p> <p>* بررسی میزان حمایت خانواده ها از فعالیت های دانش آموزی.</p> <p>* شناسایی نیازهای جامعه محلی و انتظارات آنها از تعاونی دانش آموزی</p> <p>* شناسایی چالش ها و مشکلات موجود در تعاونی های دیگر.</p> <p>* شناسایی نیازهای آموزشی مربیان و مدیران تعاونی.</p> <p>* بررسی میزان آمادگی و توانمندی های آموزشی.</p> <p>* شناسایی نیازهای مالی برای راه اندازی و ادامه فعالیت تعاونی.</p> <p>* بررسی نیازهای لجستیکی مانند مکان، تجهیزات و منابع دیگر.</p> <p>* شناسایی نیازهای قانونی برای ثبت و فعالیت تعاونی.</p> <p>* بررسی نیازهای اداری و ساختاری تعاونی.</p> <p>* شناسایی نیازهای فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان و جامعه.</p> <p>* بررسی امکانات و فعالیت های فرهنگی و اجتماعی موجود.</p> <p>* شناسایی نیازهای تکنولوژیکی برای پشتیبانی از فعالیت های تعاونی.</p> <p>* بررسی میزان دسترسی به تکنولوژی های نوین.</p>
	چارچوب قانونی و قوانین و مقررات	۱. سیاست ها و راهبردها ۲. قوانین و مقررات مناسب برای تاسیس و فعالیت تعاونی های دانش آموزی ۳. سیاست های تشویقی و حمایتی دولت و نهادهای آموزشی.	<p>* تدوین قوانین مخصوص دانش آموزان،</p> <p>* تدوین سیاست ها، خط مشی ها و قوانین خاص باهدف همکاری نزدیک دولت و آموزش و پرورش و مدارس، *زدودن قوانین از بوروکراسی در حیطه کارآفرینی</p> <p>* ایجاد سیاست ثبات در مدارس،</p> <p>* وضع قوانین شفاف،</p>

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			<p>* تدوین راهبردهای مشخص در خصوص تعاونی‌هایدانش‌آموزی در برنامه‌های آموزش و پرورش</p> <p>* درک بالا از قوانین مالکیت معنوی،</p> <p>* تغییر قوانین و مقررات در وزارت آموزش و پرورش در حمایت از تعاونی‌هایدانش‌آموزی</p> <p>* وضوح در حقوق و وظایف اعضا</p>
آموزشی و ترویجی	زیرساخت‌های آموزشی و ترویجی	<p>۱. برگزاری دوره‌های آموزشی برای دانش‌آموزان، معلمان و والدین در زمینه اصول تعاون و مهارت‌های کسب‌وکار.</p> <p>۲. بازننگری و اصلاح ماموریت آموزشی، ساختار و رسالت‌های مدارس</p> <p>۳. ترویج آموزش‌های مهارت محور</p> <p>۴. آموزش کسب و کارهای مشارکتی</p> <p>۵. ایجاد نگرش کارآفرینانه در دانش‌آموزان</p> <p>۶. انگیزش دانش‌آموزان</p> <p>۷. آموزش مهارت‌های کارآفرینی</p>	<p>* تقویت دانش و معلومات نظری و تجربی کارآفرینی،</p> <p>* تقویت توانمندی‌های ذهنی، خلاقیت و نوآوری کارآفرینانه</p> <p>* آموزش و تقویت سخت‌کوشی حرفه‌ای،</p> <p>* تقویت اشتیاق درونی کارآفرینانه، مسئولیت‌پذیری و وظیفه‌شناسی حرفه‌ای،</p> <p>* آموزش و بهبود نظم جویی حرفه‌ای، نتیجه‌گرایی، مثبت‌اندیشی حرفه‌ای و کارآفرینانه، موفقیت‌طلبی کارآفرینانه</p> <p>* توانایی عملی خلق فرصت‌های کاری جدید،</p> <p>* داشتن قابلیت تبدیل ایده به عمل،</p> <p>* انجام ماهرانه امور کارآفرینی حرفه‌ای،</p> <p>* توانایی عملی در مهارت‌های مدیریت کارآفرینی،</p> <p>* آموزش مهارت‌های فناورانه اطلاعاتی-ارتباطی،</p> <p>* توانایی عملی در مهارت‌های بین فردی</p> <p>* ایجاد انگیزه از طریق مشارکت،</p> <p>* بهبود مکانیسم ایجاد انگیزه و رغبت در دانش‌آموزان، *علاقه و انگیزه برای خلاقیت و نوآوری،</p> <p>* ایجاد سیستم انگیزشی شفاف</p> <p>* توجه به انگیزش‌های مالی،</p> <p>* توجه به روش‌های جدید ایجاد شوق و علاقه در دانش‌آموزان کارآفرین،</p> <p>* توجه به تشویق‌های معنوی،</p> <p>* تقویت روحیه کارآفرینانه</p> <p>* برگزاری اردوهای علمی، بازدیدهای کارگاهی، فیلم‌های آموزشی،</p> <p>* تهیه لوازم و تجهیزات کمک درسی در خصوص تعاون و کارآفرینی</p> <p>* برگزاری مسابقات کارآفرینی، تست دانش‌آموزان در مهارت‌های مختلف، معرفی منابع به دانش‌آموزان باهدف تحقیق و پژوهش بیشتر در خصوص تعاون و همکاری</p> <p>* معین بودن وظیفه معلم‌ها در مدرسه‌ها،</p> <p>* مورد توجه قرار گرفتن روحیات دانش‌آموزان توسط معلمین،</p> <p>* شناسایی توانمندی‌های دانش‌آموزان،</p> <p>* هدایت و راهنمایی معلمان به آموزش‌های خلاق</p> <p>* تدوین سیاست در تولید کتاب‌هایی با مضمون آموزش مهارت کارآفرینی، جمع‌آوری اطلاعات و تجربه‌ها از طریق تمرین و عمل</p> <p>* طراحی و اجرای برنامه‌ریزی آموزش مهارت کارآفرینی، توانایی</p>

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			<p>برنامه‌ریزی آموزشی، مهارت‌های بین فردی و گروهی، و برنامه‌ریزی مهارت‌های یادگیری کسب‌وکار و کارآفرینی</p> <p>*فهم‌الگوی آموزش کارآفرینانه،</p> <p>* داشتن تفکر خلاق در زمینه کسب‌وکار،</p> <p>* توانایی حل مسائل پیش آمده، تشخیص فرصت‌ها و تبدیل آن‌ها به مسیر پیشرفت توسط دانش‌آموزان</p>
	تخصیص منابع مالی و اعتباری	<p>۱. برنامه ریزی مالی</p> <p>۲. تامین منابع مالی مورد نیاز برای راه اندازی و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی از طریق وام‌های کم‌بهره، کمک‌های بلاعوض و ...</p> <p>۳. مدیریت بودجه</p> <p>۴. تخصیص اعتباری</p>	<p>* تعریف بودجه و برنامه ریزی مالی جامعی برای تعاونی دانش آموزی</p> <p>* شناسایی منابع مالی و اعتباری موجود</p> <p>* اولویت بندی نیازهای مالی و اعتباری</p> <p>* کمک‌های بلاعوض اولیا دانش‌آموزان،</p> <p>* یافتن منابع مالی جدید توسط مدیران مدارس،</p> <p>* فعالیت مشترک با بخش‌های خصوصی خارج از مدرسه،</p> <p>* استفاده از تسهیلات و حمایت‌های مالی کم بهره مؤسسات مالی،</p> <p>* آشنایی با استراتژی‌های کلی مالی</p> <p>* مدیریت بودجه و کنترل هزینه ها</p> <p>* تقسیم بودجه بر اساس نیازها و اولویت های مدرسه و تعاونی</p> <p>* مدیریت درآمدهای تعاونی</p> <p>* تعریف سیاست های اعتباری و ضوابط تخصیص اعتبار</p> <p>* تخصیص اعتبار بر اساس نیازها و اولویت ها</p> <p>* مدیریت و کنترل اعتبار</p>
	شبکه‌سازی و ایجاد ارتباط	<p>۱. ایجاد ارتباط بین تعاونی‌های دانش‌آموزی با یکدیگر و با سایر نهادها و سازمان‌های مرتبط با هدف تبادل تجربیات، آموزش و تامین منابع.</p> <p>۲. توانمندسازی ارتباطی</p> <p>۳. ارتباطات باز و شفاف</p> <p>۴. هویت هدف مشترک</p> <p>۵. مشارکت فعال و مسئولیت پذیری</p> <p>۶. اعتماد و احترام متقابل</p> <p>۷. مهارت‌های حل اختلاف (مدیریت تعارض)</p> <p>۸. انعطاف پذیری و سازگاری</p> <p>۹. شناسایی و قدردانی دستاوردها</p> <p>۱۰. ارزیابی و بازبینی مستمر</p>	<p>* آموزش راهکارهای مدیریتی برای دانش‌آموزان،</p> <p>* شفاف سازی بین اعضای تعاونی،</p> <p>* توسعه مشارکت دانش‌آموزان،</p> <p>* ایجاد بصیرت در دانش‌آموزان،</p> <p>* دانش توانمندسازی ارتباطی</p> <p>* برقراری کانال‌های ارتباطی باز برای تبادل اطلاعات و ایده‌ها.</p> <p>* شفافیت در تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات برای اعتمادسازی. *</p> <p>تعریف و تبیین مأموریت و هدف مشترک تعاونی.</p> <p>* رشد هویت جمعی و احساس تعلق به گروه.</p> <p>* توزیع مسئولیت‌ها و نقش‌ها بر اساس استعدادها و علاقه‌مندی‌ها.</p> <p>* تشویق مشارکت فعال و بازخورد ساختارمند.</p> <p>* توسعه اعتماد از طریق خدمت به یکدیگر و وفاداری به تعهدات.</p> <p>* احترام به تفاوت‌ها و مشورت با یکدیگر در تصمیم‌گیری‌ها.</p> <p>* تبیین روش‌های حل اختلاف و مدیریت تنش‌ها.</p> <p>* وجود مکانیزم‌های باز و مؤثر برای حل مسائل و اختلاف‌نظرها.</p> <p>* ارائه آموزش‌ها و کارگاه‌ها برای توسعه مهارت‌های ضروری.</p> <p>* تشویق خودآموزی و به اشتراک گذاشتن دانش و تجربه.</p>

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			<ul style="list-style-type: none"> * انعطاف در برابر تغییرات و چالش‌ها. * توانایی سازگاری با شرایط جدید و به روز رسانی اهداف. * شناسایی و قدردانی از تلاش‌ها و دستاوردهای فردی و جمعی دانش آموزان و مدارس. * تشویق و تقویت رفتارهای مثبت و همیاری. * ارزیابی منظم عملکرد و اهداف تعاونی. * بازبینی و به روز رسانی روش‌ها و استراتژی‌ها برای بهبود مستمر.
	فرهنگ	۱. فرهنگ درونی شرکت‌های دانش بنیان ۲. فرهنگ روحیه کار تیمی ۳. فرهنگ نوآوری و نوجویی ۴. فرهنگ سرمایه گذاری ریسک پذیر ۵. فرهنگ حمایتی جامعه ۶. تحکیم سرمایه اجتماعی ۷. فرهنگ خودباوری	<ul style="list-style-type: none"> * شناخت و آگاهی از نیازها و ظرفیت های دانش آموزان * ایجاد فرهنگ شکل دهنده فعالیت شرکت * استفاده از تجارب ناموفق گذشته و بازار و تعاونی های دانش آموزان * پشتکار و تلاش مستمر و خستگی ناپذیر برای پیشبرد اهداف تعاونی * افزایش اثربخشی تعاونی از طریق آموزش مهارت های نرم * اعتماد و وفاداری متقابل بین اعضا در همه مراحل چرخه عمر تعاونی * نشر ایده های نو * ارتقاء محصولات قبلی * محیط کسب و کار خلاقانه * اثربخشی نیروهای دانشی با دانش خلاقانه * توسعه فناوری و تزریق مبالغی توسط صنعتگران دلسوز و مدیریت به تعاونی * تحمل شکست * ایجاد تیم های پشتیبان * پذیرش اولیه تعاونی توسط جامعه پیرامونی * ترویج فرهنگ کارآفرینی و تعاونی از طریق رسانه های جمعی در رده سنی نوجوانان * فرهنگ شفاف سازی * برنامه گام به گام جهت معرفی تعاونی ها به جامعه هدف * اعتماد مردم به پاسخگویی تعاونی های دانش بنیان به نیازهای روز جامعه * ایجاد هنجارهای مشترک و ترویج فرهنگ ما می توانیم
عوامل ساختاری	تحکیم زیرساخت ها	۱- ارتباطی ۲- اطلاعاتی ۳- فیزیکی (زیرساخت کسب و کار مدرسه)	<ul style="list-style-type: none"> * ایجاد نهادهای واسطه گری * تسهیل تبادل و وصل شدن تعاونی‌های دانش آموزی و غیر دانش آموزی به یکدیگر * کیفیت بسترسازی شبکه اطلاع رسانی * ایجاد زیرساخت های مجازی تخصصی * مهارت‌های استفاده از شبکه جهانی اینترنت به عنوان عامل هم افزایی دانش جهانی و ابزار توسعه دانایی محور * شفافیت در ارائه اطلاعات * ایجاد ارتباط با مراکز رشد و پارک های علمی و فناوری

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			<ul style="list-style-type: none"> * زیربنا و تجهیزات مناسب برای فعالیت‌های تعاونی و تحقیقاتی * نزدیکی به بازار مصرف و تامین کنندگان * توجه به جایگاه مدرسه، * ایجاد انعطاف پذیری ساختار آموزشی مدرسه، * انعطاف پذیری ساختار کارآفرینی، * چاپک سازی، * تحرک در ساختار تصمیم‌گیری، * استقلال عملیاتی در کارآفرینی سازمانی، * تمرکززدایی ساختاری، * ساختار بازارچه کسب‌وکار پویا و منعطف، * توجه به ساختار و مدیریت پاسخگویی دانش‌آموزان کارآفرین * هویت‌یابی مدرسه و پرسنل نهادی آن، * ترویج مسئولیت‌پذیری مدرسه و دانش‌آموزان، * سرمشق بودن برای سایر مدارس، * پاسخگویی نظام مند کسب‌وکار * ایجاد تیم هدایت و رهبری کسب‌وکار و دانش‌آموزان کارآفرین قدرتمند، * تاکید بر عملکرد بهینه مسئولان مدرسه، * ایجاد فضای مطلوب برای برپایی بازارچه کسب‌وکار، تسهیل و ثبات در تعاونی * توسعه زیرساخت‌های لازم مانند ساختمان‌ها، تجهیزات و فناوری‌های اطلاعات برای حمایت از فعالیت‌های تعاونی‌های دانش‌آموزی.
طراحی ساختار سازمانی مناسب		<ol style="list-style-type: none"> ۱. تعیین نوع تعاونی، ۲. تعیین ارکان و وظایف آنها، ۳. ساختار مدیریتی و سبک تصمیم‌گیری ۴. جذب نیروی انسانی متخصص ۵. آموزش و توانمندسازی ۶. مدیریت مشارکتی 	<ul style="list-style-type: none"> * توجه به سابقه حرفه ای مدیریت در کسب و کارهای قبلی و مشابه جهت عضویت در تعاونی * توجه به سابقه مدیریت و فعالیت های تعاونی * استفاده از مشاوران متخصص در زمینه های مختلف * دانش فنی برای انجام کلیه مراحل توسعه محصول * داشتن تنوع در تجربه های کارآفرینی * دسترسی به نیروی انسانی تحصیل کرده و متخصص * جذب و نگهداری دانش آموزان نخبه * آموزش های مستمر و دوره ای در زمینه های تخصصی * آموزش مهارت های کار تیمی تربیت نیروی انسانی ویژه با توجه به نیازها نقش‌ها و مسئولیت‌ها: تعریف دقیق وظایف هر عضو و تعیین سلسله مراتب در سازمان. جذب و آموزش اعضا: برنامه‌های آموزشی برای افزایش توانمندی‌های اعضا و آشنایی آنها با اصول کار تعاونی. تشویق و انگیزه‌دهی: ایجاد سیستم‌های تشویقی برای ترغیب اعضا به مشارکت فعال. برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی: آموزش مهارت‌های

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			مدیریتی، مالی، و فنی به اعضا. توسعه کارآفرینی: توانمندسازی دانش‌آموزان برای راه‌اندازی کسب‌وکارهای کوچک. * طراحی ساختار مدیریتی متناسب با اهداف تعاونی. * مشارکت اعضا در تصمیم‌گیری‌ها و مدیریت روزمره.
تدوین اساسنامه و آیین‌نامه‌ها		۱. تدوین قوانین و مقررات داخلی تعاونی با توجه به ویژگی‌های دانش‌آموزان و اهداف تعاونی ۲. تدوین قوانین و برورکراسی‌های تسهیل‌کننده ۳. تدوین و توجه به قوانین مربوط به حقوق مالکیت فکری ۴. تدوین ساختار حقوقی و مقررات خاص ۵. وضع قوانین جدید برای تعاونی‌های دانش بنیان دانش آموزی	* ایجاد آگاهی از قوانین حاکم بر تعاونی‌های دانش آموزی * تمرکز زدایی * حفاظت از دارایی‌های معنوی تعاونی‌های دانش آموزی * کاهش دیوانسالاری‌ها و تعریف برنامه‌های ویژه به جای قوانین مکرر به جهت تسهیل این فرآیند * حمایت از طرح‌ها، ایده و نوآوری‌های دانش آموزان * وضع قوانین حامی و به‌روز مورد نیاز تعاونی‌های دانش بنیان دانش آموزی * وضع قوانین روشن و واضح درخصوص فعالیت تعاونی‌های دانش بنیان دانش آموزی * تعیین عنوان و نوع تعاونی، نام تعاونی * تعیین اهداف و فعالیت‌های اصلی تعاونی، به‌ویژه در زمینه‌های علمی، پژوهشی و فناوری. * مشخص کردن رشته‌های علمی و فناوری که تعاونی در آن‌ها فعالیت خواهد کرد. * تعیین شرایط و ضوابط عضویت، حقوق و تکالیف اعضا. * تعیین مدت زمان فعالیت تعاونی (موقت یا دائم). * توضیح در مورد منابع مالی، نحوه تأمین سرمایه و تقسیم سود. * تشریح ساختار مدیریت، هیئت مدیره و نقش اعضا در تصمیم‌گیری‌ها. * مشخص نمودن شرایط برگزاری جلسات، نحوه رأی‌گیری، و قوانین داخلی. * تعیین شرایط و روش‌های تغییر در اساسنامه. * تعیین شرایط و فرآیند انحلال و نحوه تقسیم دارایی‌ها در صورت انحلال. * تعیین شیوه‌های اجرایی فعالیت‌ها و پروژه‌های تحقیقاتی. * تعیین معیارها و روش‌های ارزیابی عملکرد اعضا و پروژه‌ها. * تعیین تخلفات و مجازات‌های مربوط به اعضا در صورت عدم رعایت قوانین. * تعیین سیاست‌ها و راهکارهای تشویق به نوآوری و تحقیق.
شرایط عضویت و مشارکت		۱. تعیین شرایط عضویت در تعاونی برای دانش‌آموزان، معلمان و والدین، ۲. تعیین نحوه مشارکت اعضا در فعالیت‌های تعاونی. ۳. سهیم شدن در اطلاعات ۴. تصمیم‌گیری مشترک ۵. ترویج خودمدیریتی در بین اعضا	* اطلاع دانش‌آموزان از برنامه‌های پیشنهادی کارآفرینانه مدرسه، * پاسخگویی دانش‌آموزان به بازدیدکنندگان، * سهیم بودن دانش‌آموزان در زنجیره اطلاعات تعاونی * تصمیم‌گیری دوجانبه دانش‌آموزان با مدیران، * برگزاری کمیته‌های مشورتی مشترک با دانش‌آموزان، * ایجاد نفع دوسویه برای دانش‌آموزان و مدرسه، * اهمیت دادن به فعالیت‌های شوراهای تصمیم‌گیری

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			<p>دانش‌آموزان.</p> <p>* ترغیب مسئولان مدرسه به انجام وظایف از سوی دانش‌آموزان،</p> <p>* شناسایی دانش‌آموزانی که علاقه‌مند به عضویت در تعاونی دانش‌بنیان هستند،</p> <p>* داشتن مدرک تحصیلی معتبر (معمولاً دوره متوسطه)</p> <p>* تمایل به فعالیت در حوزه دانش‌بنیان و نوآوری</p> <p>* پذیرش اساسنامه و قوانین تعاونی</p> <p>* عضویت در تعاونی دانش‌بنیان دانش‌آموزی نیازمند مشارکت فعال در فعالیت‌ها و پروژه‌های تعاونی است.</p> <p>* شرکت در جلسات هیئت مدیره و مجامع عمومی تعاونی</p> <p>* انجام وظایف و مسئولیت‌های تعیین شده توسط تعاونی (مانند تحقیق و توسعه، بازاریابی، مدیریت منابع انسانی و ...)</p> <p>* مشارکت در پروژه‌های نوآورانه و دانش‌بنیان</p> <p>* ارائه پیشنهادات و ایده‌های جدید برای بهبود فعالیت‌های تعاونی</p> <p>* تعاونی‌های دانش‌بنیان دانش‌آموزی باید برنامه‌های آموزشی و توسعه مهارت‌ها را برای اعضا فراهم کنند تا آن‌ها بتوانند در حوزه دانش‌بنیان و نوآوری مهارت‌های لازم را کسب کنند. این برنامه‌ها می‌تواند شامل کارگاه‌ها، دوره‌های آموزشی، مشاوره و راهنمایی تخصصی باشد.</p> <p>* تعاونی‌های دانش‌بنیان دانش‌آموزی باید از منابع مالی و حمایت‌های لازم برای انجام فعالیت‌ها و پروژه‌های خود برخوردار باشند. این حمایت‌ها می‌تواند شامل تسهیلات بانکی، کمک‌های مالی دولتی، سرمایه‌گذاری خصوصی و ... باشد.</p> <p>* تعاونی‌های دانش‌بنیان دانش‌آموزی باید سیستم‌های ارزیابی و پایش عملکرد خود را داشته باشند تا بتوانند عملکرد خود را بررسی و بهبود بخشند. این ارزیابی‌ها می‌تواند شامل ارزیابی عملکرد اعضا، پروژه‌ها و فعالیت‌های تعاونی باشد.</p>
نظام مالی و حسابداری		<p>۱. ایجاد سیستم مالی شفاف و کارآمد</p> <p>برای مدیریت منابع مالی تعاونی و ارائه گزارش‌های مالی درآمدها</p> <p>۲. تعیین هزینه‌ها</p> <p>۳. تعیین اعتبارات</p> <p>۴. گزارشگری مالی</p> <p>۵. سیستم حسابداری شفاف</p> <p>۶. نظارت و کنترل</p>	<p>* مدیریت در تخصیص منابع مالی،</p> <p>* هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت‌های کارآفرینانه در مدرسه،</p> <p>* مدیریت اثربخش و شفاف در مدرسه،</p> <p>* تعیین روش‌های تخصیص منابع</p> <p>* پیش‌بینی شرایط اقتصادی، بازار کسب‌وکار منصفانه، بازار مالی باز</p> <p>* پیش‌بین هزینه‌ها، کنترل هزینه‌ها، استفاده از منابع هدر رفته</p> <p>* تسهیل اعتبارات اختصاصی،</p> <p>* تسهیل شرایط مالی کسب‌وکار،</p> <p>* ایجاد زمینه‌های سرمایه‌گذاری مشترک</p> <p>* حسابرسی و اطلاع‌رسانی به طور شفاف و مستمر در خصوص منابع و هزینه‌ها</p> <p>* از سیستم حسابداری و مالی کارآمد برای کنترل هزینه</p>

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			<p>ها و برنامه ریزی استفاده شود</p> <p>*تهیه گزارش های مالی فصلی و سالانه</p> <p>* گزارش دهی به اعضای تعاونی</p> <p>* گزارش دهی به نهادهای مرتبط (مثل وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)</p> <p>* نظارت بر عملکرد اقتصادی و مالی تعاونی</p> <p>* کنترل بر هزینه ها و درآمدها</p> <p>* پیشگیری از سوء استفاده از منابع مالی و اعتباری</p> <p>* تمامی معاملات مالی تعاونی باید به صورت دقیق و منظم ثبت شود.</p> <p>* گزارش های مالی منظم (ماهانه، سه ماهه، سالانه) باید تهیه و به اعضا ارائه شود تا آنها از وضعیت مالی تعاونی آگاه باشند.</p> <p>* ممیزی های منظم توسط حسابرسان مستقل می تواند شفافیت و اعتماد را افزایش دهد.</p>
عوامل عملیاتی (اجرایی)	انتخاب حوزه فعالیت (فضای کسب و کار)	<p>۱. تعیین نوع فعالیت اقتصادی تعاونی با توجه به علائق و توانایی های دانش آموزان و نیازهای بازار</p> <p>۲. مطالعه و تحلیل بازار</p> <p>۳. شناخت رقبا و بازار</p> <p>۴. تقاضای فناوری</p> <p>۵. تعیین سهم بازار</p> <p>۶. توجه به تحریم ها و موانع</p>	<p>* تقویت توانایی سنجش نیاز بازار</p> <p>* امکان سنجی فروش محصولات تعاونی دانش آموزی</p> <p>* تقویت توان شناسایی جهت گیری های بازار</p> <p>* تحقیق و توسعه مبتنی بر بازار و شرایط فنی</p> <p>* رصد رقبا تعاونی دانش بنیان دانش آموزی</p> <p>* شناسایی راه های مناسب برای بیان تقاضای فناوری</p> <p>* برنامه ریزی برای برگزاری فن بازارها</p> <p>* شناسایی و ایجاد بازار مناسب</p> <p>* افزایش سهم بازار با توجه به نیاز های جامعه هدف تعاونی</p> <p>* تلاش برای پیوستن به زنجیره ارزش</p> <p>* ایجاد فضای انحصاری برای تولید محصول در تعاونی</p> <p>* ایجاد فرصت رشد و جایگاه سازی برای شرکت های دانش بنیان دانش آموزی</p> <p>* افزایش سهم بازار برای محصولات و خدمات تعاونی دانش آموزی</p> <p>* نوآوری در کسب و کار،</p> <p>* امکان بازاریابی مؤثر و منعطف،</p> <p>* خلق ایده و الگوی جدید،</p> <p>* برندسازی کسب و کار،</p> <p>* قابلیت ارائه کسب و کار در فضای مجازی</p> <p>* آموزش فناوری روز دنیا، توسعه و انتقال فناوری و ایجاد بانک دانشی برای تعاونی</p> <p>* تحقیق و توسعه هدفمند،</p> <p>* ایجاد جذابیت کسب و کار برای دانش آموزان،</p> <p>* هدایت جریان های دانش آموزی خلاق و نوآور در مسیر درست.</p> <p>* سازماندهی شغل آینده دانش آموزان کارآفرین،</p> <p>* ایجاد زمینه تصمیم گیری بهینه شغلی برای کارآفرینان در آینده جهت یافتن شغل مناسب</p>

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			<p>* ایجاد احساس شغف و لذت از کار،</p> <p>* نقش‌آفرینی دانش‌آموزان به‌عنوان عضوی از تیم و درگیر در طراحی، تولید، و توزیع محصولات/خدمات.</p> <p>* استفاده از مشاوران متخصص شامل اساتید، کارآفرینان، و متخصصان حوزه مرتبط برای هدایت و همراهی دانش‌آموزان.</p> <p>* تامین بودجه تعاونی از طریق سرمایه‌گذاری‌های خصوصی، کمک‌های دولتی، یا مشارکت با سازمان‌های غیردولتی.</p> <p>* مدیریت هزینه‌های تعاونی از طریق برنامه‌ریزی دقیق و صرفه‌جویی در هزینه‌ها برای حداکثر کردن کارایی تعاونی.</p> <p>* تامین منابع اطلاعات و دانش برای دانش‌آموزان جهت شرکت تعاونی.</p> <p>* ادغام مفاهیم درسی با ایده‌های نوآورانه و کاربردی در پروژه‌ها.</p> <p>* فراهم نمودن زمینه دسترسی به منابع اطلاعاتی معتبر، مانند کتابخانه‌ها، پایگاه‌های داده، و شبکه‌های تخصصی.</p> <p>* تامین منابع فیزیکی و تجهیزات شامل فضاها، کار و تسهیلات مناسب برای طراحی کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها، یا استودیوها.</p> <p>* فراهم نمودن زمینه دسترسی به ابزارهای تخصصی، نرم‌افزارها، و دستگاه‌ها برای تولید و توسعه محصولات.</p> <p>* همکاری با مؤسسات و مشارکت با دانشگاه‌ها، شرکت‌ها، و سازمان‌ها برای دسترسی به منابع، مشاوره، و بازاریابی.</p> <p>* شبکه‌سازی دانش‌آموزان و ایجاد روابط بین دانش‌آموزان از رشته‌ها و مؤسسات مختلف برای تبادل ایده‌ها و تجربه‌ها.</p> <p>* پیگیری پیشرفت و ارزیابی نتایج با معیارهای مشخص برای تضمین کیفیت و کارایی.</p> <p>* حمایت روان‌شناختی و ایجاد محیطی حمایتی برای تشویق خلاقیت، مدیریت استرس، و توسعه مهارت‌های گروهی.</p>
	تامین منابع و مواد اولیه برای تعاونی	<p>۱. تامین منابع انسانی،</p> <p>۲. تامین منابع مالی،</p> <p>۳. تامین منابع اطلاعات و دانش</p> <p>۴. تامین منابع فیزیکی و تجهیزات</p> <p>۵. تعیین شبکه‌ها و همکاری‌ها</p> <p>۶. ایجاد شبکه تامین‌کنندگان قابل اعتماد و باکیفیت برای تامین مواد اولیه و سایر نیازهای تعاونی.</p>	
	بازاریابی و فروش	<p>۱. طراحی طرح کسب و کار</p> <p>۲. پیاده‌سازی فرآیندهای بازاریابی</p> <p>۳. برنامه ریزی توسعه برند</p> <p>۴. برنامه ریزی ارتباط با مشتری</p> <p>۵. توسعه استراتژی‌های بازاریابی</p> <p>۶. مناسب برای معرفی محصولات و خدمات تعاونی به بازار هدف</p>	<p>* داشتن طرح کسب و کار از سوی تیم تشکیل دهنده تعاونی‌های دانش بنیان</p> <p>* بکارگیری سیاست‌های ایجاد تقاضا برای محصولات تعاونی‌های دانش بنیان</p> <p>* توانایی توجیه طرح کسب و کار به متولیان امر</p> <p>* استفاده از روش‌های نوین بازاریابی</p> <p>* تولید محصولات مبتنی بر نیاز بازار</p> <p>* آموزش دانش‌آموزان به شیوه‌های بازاریابی</p> <p>* ایجاد دیدگاه تجاری در دانش‌آموزان</p> <p>* توسعه کمی و ارتقا کیفیت خدمات بازاریابی تعاونی</p> <p>* تبلیغات برای توسعه برند تعاونی دانش‌آموزی</p> <p>* ایجاد جایگاه مناسب برای برند شرکت تعاونی با ارائه محصول با کیفیت</p> <p>* برنامه ریزی جهت ارتباط با بازار</p> <p>* استفاده از استراتژی‌های مناسب برای ارائه تسهیلات به</p>

مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			<p>خریداران محصولات تعاونی دانش بنیان</p> <p>* برنامه ریزی ایجاد زنجیره ارائه خدمات</p> <p>* ارائه خدمات پس از فروش به فراخور محصول تعاونی</p>
	همکاری با سایر نهادها و تعاونی‌ها	<p>۱. شراکت با مدارس و نهادهای محلی</p> <p>۲. دریافت مشاوره و حمایت از متخصصان</p> <p>۳. اشتراک منابع</p> <p>۴. تدوین برنامه های مشترک</p> <p>۵. انعقاد تفاهم نامه های همکاری</p>	<p>* برقراری ارتباط با مدارس، انجمن‌ها و نهادهای دولتی برای حمایت و همکاری.</p> <p>* بهره‌گیری از تجربیات دیگر تعاونی‌ها و متخصصان.</p> <p>* همکاری با سایر نهادها و تعاونی‌ها در تعاونی‌های دانش‌آموزی می‌تواند به توسعه پایدار، تقویت ظرفیت‌ها، و افزایش تأثیرات مثبت آن‌ها کمک کند.</p> <p>* تعریف اهداف مشترک و روشن و همسو با نهادهای متعاقد برای تضمین هماهنگی و همکاری مؤثر.</p> <p>* برگزاری جلسات منظم و دوره‌ای برای تبادل اطلاعات، بررسی پیشرفت‌ها، و حل چالش‌ها با سایر تعاونی‌ها.</p> <p>* انعقاد توافق‌نامه‌های رسمی با تعاونی‌های همسو که نقش‌ها، مسئولیت‌ها، و انتظارات هر طرف نیز به وضوح مشخص باشد.</p> <p>* به اشتراک گذاشتن منابع انسانی، مادی، و تخصصی برای بهره‌برداری از توانمندی‌ها و کاهش هزینه‌ها.</p> <p>* تبادل دانش، تجربه، و بهترین شیوه‌ها میان نهادهای متعاقد برای ارتقای کیفیت فعالیت‌ها.</p> <p>* ارائه حمایت‌های مالی، آموزشی، یا مشاوره‌ای از سوی نهادهای متعاقد برای تقویت تعاونی‌ها.</p> <p>* توسعه برنامه‌هایی با محوریت مسائل خاص، مانند آموزش، پژوهش، یا توسعه پایدار، برای تحقق اهداف مشترک.</p> <p>* برقراری نظام ارزیابی و پایش مشترک برای رصد پیشرفت‌ها، شناسایی چالش‌ها، و اعمال اصلاحات.</p> <p>* همکاری در ترویج و آگاهی‌رسانی درباره اهمیت تعاونی‌ها و فعالیت‌های مشترک برای جلب حمایت و مشارکت بیشتر.</p> <p>* انجام خودارزیابی‌های منظم برای شناسایی نقایص و اصلاح فرآیندهای همکاری به منظور ارتقای اثربخشی.</p>
ارزیابی و بهبود مستمر (سیاست‌های حمایتی)		<p>۱. شناسایی نقاط قوت و ضعف برای ارزیابی مستمر عملکرد تعاونی</p> <p>۲. شناسایی شاخص‌های بهبود و توسعه فعالیت‌ها.</p> <p>۳. حمایت های مالی (مستقیم و غیر مستقیم)</p> <p>۴. حمایت های سیاستی</p> <p>۵. پایش مستمر تعاونی‌های دانش‌آموزی</p> <p>۶. حمایت‌های مادی و معنوی آموزش و پرورش</p>	<p>* ایجاد مراکز تحقیقات و مراکز نوآوری و خلاقیت دولتی و خصوصی</p> <p>* ایجاد فن بازار منطقه ای در سطح آموزش و پرورش مناطق و شهر</p> <p>* ایجاد مراکز رشد و شتاب دهنده در مناطق آموزش و پرورش</p> <p>* ایجاد صندوق های حمایتی برای محصولات تعاونی دانش بنیان</p> <p>* در نظر گرفتن تسهیلات مناسب بانکی و ایجاد صندوق ها به منظور ارتقای فعالیت های کارآفرینانه</p> <p>* ارائه وام های کم بهره و یارانه به محصولات دانش بنیان تعاونی ها</p> <p>* ضمانت وام و سهام توسط تعاونی</p> <p>* ترسیم نقشه راه تجاری سازی با کمک شرکت های دانش</p>

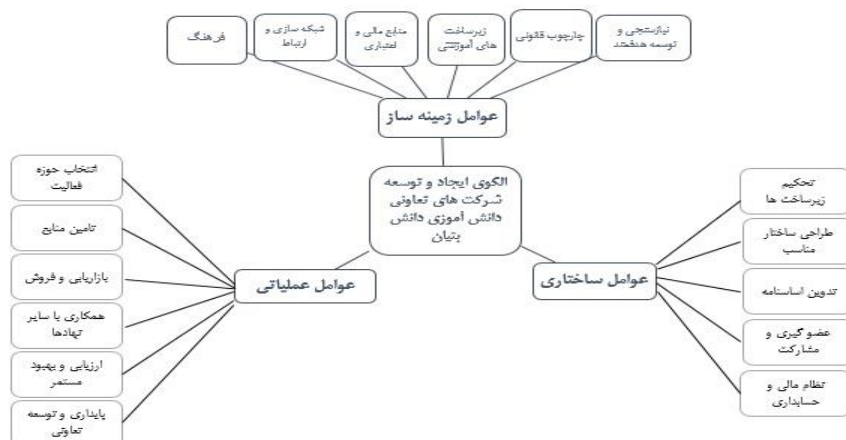
مقوله اصلی	مقوله محوری	زیر مقوله (کد)	جملات کلیدی
			<p>بنیان</p> <p>* به کارگیری سیاست‌های ایجاد تقاضا از محصولات دانش بنیان در بازارهای منطقه ای آموزش و پرورش و استانی</p> <p>* دعوت از دانش‌آموزان کارآفرین در همایش‌های آموزش و پرورش،</p> <p>* دادن طرح و ایده به دانش‌آموزان و پیگیری آن،</p> <p>* ایجاد یک واحد مستقل در آموزش و پرورش در زمینه کارآفرینی و تعاونی‌های دانش بنیان و مراکز رشد، * بهره‌گیری از آراء و عقاید دانش‌آموزان، مربیان و اولیاء</p> <p>* اختصاص وام و اعتبار به مدارس کارآفرین و سرآمد در این حوزه،</p> <p>* اعطای پاداش مالی به دانش‌آموزان سرآمد و برگزیده، * ایجاد یک سیستم تشویق و ارتقاء بر اساس شایستگی و عملکرد تعاونی‌های دانش بنیان</p>
	پایداری و توسعه تعاونی	<p>۱. پشتیبانی، مشاوره و منتورینگ</p> <p>۲. برنامه‌های توانمندسازی مستمر</p> <p>۳. ارزیابی، بازخورد و بازنگری مستمر</p>	<p>* تدوین برنامه‌های بلندمدت برای حفظ و گسترش تعاونی.</p> <p>* بررسی دوره‌ای عملکرد تعاونی و انجام اصلاحات لازم بر اساس بازخوردها.</p> <p>* برنامه ریزی جهت استفاده موثر از منابع و به صورت پایدار</p> <p>* طراحی ساختار تعاونی به گونه ای که قابلیت رشد و توسعه داشته باشد</p> <p>* ارائه آموزش‌های تخصصی به دانش‌آموزان</p> <p>* تقویت مستمر مهارت‌های کارآفرینی و مدیریتی در دانش‌آموزان و اعضای تعاونی</p> <p>* آشنایی با اصول تعاون و کار گروهی و قوانین و بروز رسانی موارد</p> <p>* تامین تجهیزات و امکانات مورد نیاز تعاونی</p> <p>* فراهم نمودن دسترسی به فناوری‌های روز برای دانش‌آموزان</p> <p>* ارائه مشاوره‌های تخصصی توسط متخصصان</p> <p>* هدایت و راهنمایی دانش‌آموزان توسط کارآفرینان موفق</p> <p>* برگزاری جلسات منتورینگ</p> <p>* ایجاد ارتباط با صنایع و بازار</p> <p>* تسهیل همکاری با مراکز رشد، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی</p> <p>* آگاهی‌بخشی درباره اهمیت تعاونی‌های دانش بنیان</p> <p>* تشویق روحیه کارآفرینی در مدارس</p> <p>* معرفی الگوهای موفق و مدارس موفق در این زمینه</p> <p>* ارائه بازخورد و اصلاحات لازم</p> <p>* شناسایی چالش‌ها و رفع موانع</p>

جدول شماره ۲: خلاصه مدل ایجاد و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش بنیان

مؤلفه	ریز مؤلفه‌ها	واحدهای فشرده شده معنایی (شاخص‌ها)	کدها
نیازسنجی و توسعه هدفمند		شناخت اهداف و چشم انداز تعاونی	۲۶
		تحلیل نیازهای دانش آموزان	
		تحلیل نیازهای خانواده‌ها و جامعه	
		تحلیل نیازهای تعاونی‌های موجود	
		تحلیل نیازهای آموزشی	
		تحلیل نیازهای مالی،	
		تحلیل نیازهای قانونی و اداری	
		تحلیل نیازهای فرهنگی و اجتماعی	
چارچوب قانونی و قوانین و مقررات		سیاست‌ها و راهبردها	۹
		قوانین و مقررات مناسب	
		سیاست‌های تشویقی و حمایتی	
زیرساخت‌های آموزشی و ترویجی		برگزاری دوره‌های آموزشی	۳۱
		بازنگری و اصلاح	
		ترویج آموزش‌های مهارت محور	
		آموزش کسب و کارهای مشارکتی	
		ایجاد نگرش کارآفرینانه	
		انگیزش دانش آموزان	
آموزش مهارت‌های کارآفرینی			
تخصیص منابع مالی و اعتباری		برنامه ریزی مالی	۱۴
		تامین منابع مالی موردنیاز	
		مدیریت بودجه	
		خصیص اعتباری	
شبکه‌سازی و ایجاد ارتباط		ایجاد ارتباط بین تعاونی‌ها	۲۳
		توانمندسازی ارتباطی	
		ارتباطات باز و شفاف	
		هویت هدف مشترک	
		مشارکت فعال و مسئولیت پذیری	
		اعتماد و احترام متقابل	
		مهارت‌های حل اختلاف	
		(مدیریت تعارض)	
انعطاف پذیری و سازگاری		انعطاف پذیری و سازگاری	
		شناسایی و قدردانی دستاوردها	
		ارزیابی و بازبینی مستمر	

مؤلفه	ریز مؤلفه‌ها	واحدهای فشرده شده معنایی (شاخص‌ها)	کدها
	فرهنگ	فرهنگ درونی تعاونی دانش‌بنیان	۱۹
		فرهنگ روحیه کار تیمی	
		فرهنگ نوآوری و نوجویی	
		فرهنگ سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	
		فرهنگ حمایتی جامعه	
		تحکیم سرمایه اجتماعی	
		فرهنگ خوددباوری	
۹ ر ت ب ن س	تحکیم زیرساخت‌ها	ارتباطی	۲۶
		۲-اطلاعاتی	
		۳-فیزیکی (زیرساخت کسب و کار مدرسه)	
	طراحی ساختار سازمانی مناسب	۱. تعیین نوع تعاونی،	۱۷
		۲. تعیین ارکان و وظایف آنها،	
		۳. ساختار مدیریتی و سبک تصمیم‌گیری	
		۴. جذب نیروی انسانی متخصص	
		۵. آموزش و توانمندسازی	
		۶. مدیریت مشارکتی	
تدوین اساسنامه و آیین‌نامه‌ها		۱. تدوین قوانین و مقررات داخلی تعاونی با توجه به ویژگی‌های دانش‌آموزان و اهداف تعاونی	۲۱
		۲. تدوین قوانین و برورکراسی‌های تسهیل‌کننده	
		۳. تدوین و توجه به قوانین مربوط به حقوق مالکیت فکری	
		۴. تدوین ساختار حقوقی و مقررات خاص	
		۵. وضع قوانین جدید برای تعاونی‌های دانش‌بنیان دانش‌آموزی	
شرایط عضویت و مشارکت		۱. تعیین شرایط عضویت در تعاونی برای دانش‌آموزان، معلمان و والدین،	۲۰
		۲. تعیین نحوه مشارکت اعضا در فعالیت‌های تعاونی.	
		۳. سهیم شدن در اطلاعات	
		۴. تصمیم‌گیری مشترک	
		۵. ترویج خودمدیریتی در بین اعضا	
نظام مالی و حسابداری		۱. ایجاد سیستم مالی شفاف و کارآمد برای مدیریت منابع مالی تعاونی و ارائه گزارش‌های مالی	۲۰
		درآمدها	
		۲. تعیین هزینه‌ها	
		۳. تعیین اعتبارات	
		۴. گزارشگری مالی	
		۵. سیستم حسابداری شفاف	

کدها	واحدهای فشرده شده معنایی (شاخص‌ها)	ریز مولفه‌ها	مولفه
۲۵	۱. تعیین نوع فعالیت اقتصادی تعاونی با توجه به علایق و توانایی‌های دانش‌آموزان و نیازهای بازار	انتخاب حوزه فعالیت (فضای کسب و کار)	پروژه عملیاتی (اجرایی)
	۲. مطالعه و تحلیل بازار		
	۳. شناخت رقبا و بازار		
	۴. تقاضای فناوری		
	۵. تعیین سهم بازار		
	۶. توجه به تحریم‌ها و موانع		
۱۳	۱. تامین منابع انسانی،	تامین منابع و مواد اولیه برای تعاونی	
	۲. تامین منابع مالی،		
	۳. تامین منابع اطلاعات و دانش		
	۴. تامین منابع فیزیکی و تجهیزات		
	۵. تعیین شبکه‌ها و همکاری‌ها		
	۶. ایجاد شبکه تامین‌کنندگان قابل اعتماد و باکیفیت برای تامین مواد اولیه و سایر نیازهای تعاونی.		
۱۴	۱. طراحی طرح کسب و کار	بازاریابی و فروش	
	۲. پیاده‌سازی فرآیندهای بازاریابی		
	۳. برنامه ریزی توسعه برند		
	۴. برنامه ریزی ارتباط با مشتری		
	۵. توسعه استراتژی‌های بازاریابی		
	۶. مناسب برای معرفی محصولات و خدمات تعاونی به بازار هدف		
۱۳	۱. شراکت با مدارس و نهادهای محلی	همکاری با سایر نهادها و تعاونی‌ها	
	۲. دریافت مشاوره و حمایت از متخصصان		
	۳. اشتراک منابع		
	۴. تدوین برنامه‌های مشترک		
	۵. انعقاد تفاهم‌نامه‌های همکاری		
۱۶	۱. شناسایی نقاط قوت و ضعف برای ارزیابی مستمر عملکرد تعاونی	ارزیابی و بهبود مستمر (سیاستهای حمایتی)	
	۲. شناسایی شاخص‌های بهبود و توسعه فعالیت‌ها.		
	۳. حمایت‌های مالی (مستقیم و غیر مستقیم)		
	۴. حمایت‌های سیاستی		
	۵. پایش مستمر تعاونی‌های دانش‌آموزی		
	۶. حمایت‌های مادی و معنوی آموزش و پرورش		
۱۹	۱. پشتیبانی، مشاوره و منتورینگ	پایداری و توسعه تعاونی	
	۲. برنامه‌های توانمندسازی مستمر		
	۳. ارزیابی، بازخورد و بازنگری مستمر		

شکل شماره ۱: مدل نهایی شرکت‌های تعاونی دانش‌آموزی دانش‌بنیان

بحث و نتیجه‌گیری

بررسی تجارب داخلی و بین‌المللی نشان می‌دهد که تعاونی‌های دانش‌آموزی، به‌ویژه در قالب‌های نوین همچون تعاونی‌های دانش‌بنیان، به‌عنوان یکی از ابزارهای مؤثر در تقویت مهارت‌های کارآفرینی، توسعه مشارکت و ایجاد اکوسیستم‌های کوچک نوآوری در مدارس عمل می‌کنند. در مناطق کمتر توسعه‌یافته، این تعاونی‌ها می‌توانند نقش دوگانه آموزشی اقتصادی ایفا کرده و بستری برای پرورش مهارت، اشتغال‌سازی خرد، تقویت خودباوری و ایجاد فرصت‌های برابر فراهم کنند. به‌طور خاص، تعاونی‌های دانش‌بنیان ظرفیت آن را دارند که مدارس را از یک محیط صرفاً آموزشی به زیست‌بومی پویا برای نوآوری و ارزش‌آفرینی تبدیل کنند. در این چارچوب، شناخت ابعاد و الزامات ایجاد و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان، گامی اساسی برای سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد و طراحی مداخله‌های مؤثر در نظام آموزشی، به‌ویژه استان سیستان و بلوچستان، به‌شمار می‌رود. بر اساس یافته‌های پژوهش، برای ایجاد و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان سه دسته متغیر اصلی ضروری است:

۱. عوامل زمینه‌ساز: شامل نیازسنجی، بسترهای قانونی، توسعه زیرساخت‌های پایه، تخصیص منابع مالی، فرهنگ‌سازی تعاونی، و شبکه‌سازی میان مدرسه، جامعه و نهادهای حمایتی.
۲. عوامل ساختاری: شامل طراحی ساختار مناسب، استقرار زیرساخت‌های پشتیبان، تدوین

اساسنامه و شروط عضویت، نظام مالی شفاف، و الگوی حکمرانی مشارکتی. ۳. عوامل اجرایی/عملیاتی: شامل انتخاب حوزه فعالیت، تأمین مالی متناسب با نوع فعالیت، برنامه‌ریزی بازاریابی، همکاری میان تعاونی‌ها، ارزیابی مستمر، و راهبردهای پایدارسازی.

همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان می‌تواند مهارت‌های کارآفرینی، مدیریتی و فناوری را در دانش‌آموزان تقویت کند؛ زمینه اشتغال خرد و خانوادگی را فراهم آورد و نقش محرک نوآوری در مدارس و جامعه ایفا کند که همسو با نتایج پژوهش‌های شاه‌کرم و همکاران (۲۰۲۴)، سیادت و انگورج صفاری (۲۰۲۰)؛ میون و همکاران (۲۰۲۶) و کاملیا و همکاران (۲۰۲۳) می‌باشد؛ و به حل مسائل بومی استان مانند بیکاری، کمبود مهارت و ضعف زیرساختی کمک کند.

این تعاونی‌ها، علاوه بر آثار آموزشی، می‌توانند به‌عنوان یک نهاد میانجی میان مدرسه و اقتصاد محلی عمل کرده و ظرفیت‌های منطقه‌ای را به فرصت‌های نوآورانه تبدیل نمایند که همسو با نتایج شاه‌کرم و همکاران (۲۰۲۴) می‌باشد.

با این حال، چالش‌هایی همچون کمبود منابع مالی، ضعف زیرساخت‌ها، کمبود آموزش و توانمندسازی، مشکلات فرهنگی و بی‌اعتمادی، پیچیدگی‌های قانونی، ضعف بازاریابی و رقابت‌پذیری و فقدان تخصص فنی از موانع جدی محسوب می‌شوند.

در تحلیل و تبیین نتایج پژوهش می‌توان ادعان داشت که ایجاد و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان در استان سیستان و بلوچستان می‌تواند به‌عنوان یک راهکار مؤثر برای ارتقاء سطح علمی و اقتصادی این منطقه مطرح شود. با توجه به اینکه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان به گروه‌هایی از دانش‌آموزان اطلاق می‌شود که با هدف تولید و ارائه محصولات یا خدمات مبتنی بر دانش و فناوری تشکیل می‌شوند، این تعاونی‌ها می‌توانند در زمینه‌های مختلفی از جمله فناوری اطلاعات، کشاورزی هوشمند و تولید محتوای آموزشی فعالیت کنند و منجر به تقویت مهارت‌های کارآفرینی گردند؛ زیرا این تعاونی‌ها به دانش‌آموزان فرصت می‌دهند تا مهارت‌های کارآفرینی و مدیریتی را در عمل تجربه کنند. همچنین با راه‌اندازی این تعاونی‌ها، امکان ایجاد شغل برای خود دانش‌آموزان و حتی دیگر اعضای خانواده آن‌ها فراهم می‌شود و این تعاونی‌ها می‌توانند به‌عنوان کاتالیزورهایی برای نوآوری و توسعه فناوری در منطقه عمل کنند.

اما در کنار همه این مزایا، یکی از معضلات اساسی، کمبود منابع مالی و عدم دسترسی کافی برای راه‌اندازی و توسعه این تعاونی‌ها است. همچنین عدم توجه به مبحث آموزش و آگاهی‌رسانی و ارائه آموزش‌های مورد نیاز نیز در این خصوص ضروری است. با توجه به ماهیت استان سیستان و بلوچستان، به‌خصوص در حوزه آموزش و پرورش و نبود زیرساخت‌های مناسب برای فعالیت‌های اقتصادی و فناوری، مشکلات عدیده اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی نیز می‌تواند نقش بسزایی در عدم موفقیت این تعاونی‌ها داشته باشد. از این‌رو، طراحی سیاست‌های حمایتی چندلایه شامل حمایت مالی، تسهیل‌گری آموزشی و ایجاد انگیزه‌های توسعه‌ای، ضرورتی غیرقابل انکار است.

همچنین فراهم‌نمودن زمینه‌ای جهت ایجاد ارتباط بین تعاونی‌ها و دانشگاه‌ها می‌تواند به انتقال دانش و فناوری کمک کند. اما موضوعی که باید به آن قبل از هر جریانی پرداخته شود، توسعه زیرساخت‌ها و فراهم‌نمودن زمینه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های لازم برای فعالیت‌های اقتصادی و فناوری در مدارس استان است. بنابراین، ایجاد و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان در استان سیستان و بلوچستان باید به‌عنوان یک استراتژی مؤثر جهت ارتقاء سطح علمی و اقتصادی در نظر گرفته شود.

توجه به عوامل زمینه‌ساز از جمله نیازسنجی، فراهم‌نمودن زمینه‌های قانونی، توسعه زیرساخت‌ها، تخصیص منابع کافی، شبکه‌سازی مناسب درون مدارس و فرهنگ تعاونی در بین دانش‌آموزان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. پس از عوامل زمینه‌ساز، صاحب‌نظران و سیاست‌گذاران باید به عوامل ساختاری نیز توجه کنند که شامل تحکیم زیرساخت‌ها، طراحی ساختار مناسب، تعریف اساسنامه تعاونی و شرایط عضویت و همچنین نظام مالی تعاونی است. در نهایت، عوامل اجرایی مانند انتخاب حوزه فعالیت، تأمین منابع مالی مناسب، برنامه‌های بازاریابی و فروش، همکاری با سایر تعاونی‌ها، و ارزیابی و برنامه‌های پایدارسازی باید مدنظر قرار گیرد.

با توجه به اینکه این تعاونی‌ها نهادهایی اقتصادی و آموزشی هستند و هدف آن‌ها آموزش و پرورش دانش‌آموزان در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است، مشکلات مالی و مدیریتی، چالش‌های قانونی و اداری، مسائل فرهنگی و اجتماعی، مشکلات بازاریابی و فروش و کمبود تخصص، همگی از موانع اساسی هستند که باید برای رفع آن‌ها برنامه‌ریزی دقیق انجام

شود. به‌ویژه کمبود مهارت‌های مدیریتی و مالی در مدارس، یکی از گلوگاه‌های اساسی توسعه تعاونی‌های دانش‌بنیان است که نیازمند برنامه توانمندسازی هدفمند است. بنابراین، برای بهبود وضعیت تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان، نیاز به یک رویکرد جامع است که شامل آموزش مدیران، بهبود قوانین، افزایش نظارت، ترویج فرهنگ تعاونی و استفاده از فناوری‌های نوین باشد. استان سیستان و بلوچستان با پتانسیل غنی انسانی و منابع طبیعی استراتژیک از جمله مرز، دریا، منابع معدنی و ... زمینه مناسبی برای توسعه این تعاونی‌ها دارد. همکاری نزدیک بین وزارت آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها، مؤسسات محلی و بخش خصوصی می‌تواند به ترویج فرهنگ کارآفرینی، حمایت از ایده‌های خلاقانه، ایجاد اشتغال و تقویت روحیه همیاری و کار تیمی منجر شود.

همچنین تطبیق و ادغام فعالیت‌های تعاونی با برنامه رسمی مدارس می‌تواند به دانش‌آموزان و معلمان کمک کند تا دانش کسب شده در کلاس درس را در پروژه‌های عملی استفاده نموده و علاقه و فعالیت‌های یاددهی و یادگیری از غنای بیشتری برخوردار گردد. استخدام تیمی از مربیان و مشاوران متخصص در راستای آموزش و کمک به دانش‌آموزان در توسعه ایده‌ها، حل مشکلات و راه‌اندازی تعاونی و تثبیت آن نیز توصیه می‌گردد. همچنین، در نظر گرفتن فضاهای اختصاصی برای فعالیت‌های تعاونی در مدارس مانند اتاق‌های کارآفرینی، آزمایشگاه‌های ایده‌پردازی، کارگاه‌های ساخت و تولید و ... پیشنهاد می‌گردد.

در نهایت، موفقیت تعاونی‌های دانش‌آموزی دانش‌بنیان به همکاری و همدلی همه دست‌اندرکاران بستگی دارد و با اجرای توصیه‌های سیاستی ارائه‌شده، می‌توان زمینه‌ای مناسب برای رشد و توسعه این تعاونی‌ها در استان سیستان و بلوچستان فراهم نمود.

حمایت و قدردانی

مقاله حاضر برگرفته از طرحی پژوهشی است که توسط پژوهشکده تعلیم و تربیت حمایت شده است. نگارنده مراتب سپاس خود را از این پژوهشکده به دلیل تأمین منابع مالی و تسهیلات علمی ابراز می‌دارد. همچنین از دانشگاه سیستان و بلوچستان به واسطه همکاری ارزشمند و فراهم‌آوردن امکانات لازم در فرآیند اجرای این پژوهش، صمیمانه سپاسگزار است.

منابع فارسی

ابراهیم پور، حبیب؛ هاشمی، سید حامد و پناهی، مونا. (۱۴۰۳). الگوی آسیب‌شناسی خط‌مشی‌گذاری دولتی در حوزه دانش‌بنیان. حکمرانی و توسعه، ۴(۴): ۱۰۵-۱۴۱.

- افتخاری گل، الهام، حیدری، علیقلی، محمدقلی‌نیا، جواد و روستا، کوروش. (۱۳۸۸). راهکارها و الگوهای ترویج و توسعه تعاونی‌های آموزشی در استان خراسان جنوبی از دیدگاه دانش‌آموزان. *فصلنامه تعاون و کشاورزی*، ۲۱(۱)، ۵۹-۸۷.
- رحمانی، شورش، علی‌عسکری، مجید، و قائدی، یحیی. (۱۳۸۹). طراحی و اعتباربخشی برنامه درسی مبتنی بر پرورش روحیه تعاون در دوره متوسطه. *فصلنامه تعاون و کشاورزی*، ۲۱(۲)، ۱۵۵-۱۸۳.
- رزازاده، نیکی، بذرافشان‌مقدم، مجتبی، یعقوبی، نورمحمد، کیخا، عالمه و حدادی، ابراهیم. (۱۴۰۰). شناسایی مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های الگوی پیشران‌های توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان (مطالعه موردی شرکت‌های دانش‌بنیان جنوب شرق کشور). *مدیریت بهره‌وری (فراسوی مدیریت)*، ۱۵(۴)، شماره پیاپی ۴۹-۲۳، ۵۹.
- سیادت، سیده صفیه و انگورج‌غفاری، محسن. (۱۳۹۹). ترویج تعاونی‌های دانش‌آموزی و توسعه کسب‌وکار از طریق آموزش‌های مهارتی برنامه‌نویسی در دانش‌آموزان. *در اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت*. میناب.
- شاه‌کرم، حمید، باقری، مهدی و نامی، کلثوم. (۱۴۰۳). مدل کارآفرینانه توسعه بازارچه‌های کسب‌وکار دانش‌آموزی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد. *پژوهش‌های مدیریت عمومی*، ۱۷(۶۴)، ۲۸۵-۳۱۲.
- فضلی، ابوالفضل. (۱۳۹۵). نقش مشارکت و تعاون در اداره مدارس. *در اولین همایش مدرسه تعاونی، اقتصاد مشارکتی*. تهران.

References

- Ebrahimpour, H. , Hashemi, S. H. and Panahi, M. (2024). Pathological Pattern of Public policy-making in the knowledge-based field. *Governance and Development*, 4(4), 105-141. doi: 10.22111/jipaa.2025.478195.1216.(In Persian)
- Eftekhari Gol, E., Heydari, A., Mohammadgholi Niya, J., & Rousta, K. (2010). Extension and development patterns of school cooperatives from students' point of view: A case study of Southern Khorasan Province. *Co-operation and Agriculture*, 21(1), 59-87.(In Persian)
- Fayolle, A., & Gailly, B. (2015). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial attitudes and intention: Hysteresis and persistence. *Journal of Small Business Management*, 53(1), 75-93. <https://doi.org/10.1111/jsbm.12065>
- Fazeli, A. (2016). The role of participation and cooperation in school administration. In *Proceedings of the First Cooperative School Conference: Participatory Economy* (Tehran, Iran).(In Persian)
- Fullan, M., & Quinn, J. (2020). *Coherence: The right drivers in action for schools, districts, and systems*. Corwin Press.
- Hanandeh, R., Alnajdawi, S. M., Almansour, A., & Elrehail, H. (2021). The impact of entrepreneurship education on innovative start-up intention: The mediating role of entrepreneurial mindsets. *World Journal of Entrepreneurship*,

- Management and Sustainable Development*, 17(4), 856–871.
<https://doi.org/10.1108/WJEMSD-02-2020-0016>
- Julianti, L., Syifa, A. N., Putri, N. A., & Shantini, Y. (2025). Analysis of students' understanding and interest in joining cooperatives. *EMPOWERMENT: Jurnal Ilmiah Program Studi Pendidikan Luar Sekolah*, 14(2), 305–317.
- Kamalia, P. U., Sakti, N. C., & Wulandari, W. (2023). Analysis of cooperative knowledge, cooperative motivation and cooperative image on economic education students' interest in cooperatives. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*, 10(12), 84–96.
<https://doi.org/10.18415/ijmmu.v10i12.5200>
- Lackéus, M. (2015). *Entrepreneurship in education: What, why, when, how*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/cccac96a-en>
- Mion, G., Bonfanti, A., Vigolo, V., & De Crescenzo, V. (2026). How entrepreneurship education and knowledge prevent early school dropouts and the development of NEETs: An exploratory study on Italian school cooperatives. *Journal of Innovation & Knowledge*, 12, 1–16.
- Ngoc Tuong Nguyen, T., & Thi Kim Oanh, D. (2025). Cooperative learning and its influences on student engagement. *Cogent Education*, 12(1).
<https://doi.org/10.1080/2331186X.2025.2513414>
- OECD. (2022). *Unlocking the potential of youth-led social enterprises*. OECD Publishing.
- Rahmani, S., Aliaskari, M., & Ghaedi, Y. (2010). Planning and accreditation of a syllabus to promote cooperation in secondary school. *Co-operation and Agriculture*, 21(2), 155–183. (In Persian)
- Razazzadeh Tousi, N., Bazrafshan Moghadam, M., Yaghoubi, N. M., Keykha, A., & Haddadi, E. (2022). Identification of components and sub-components of development driver patterns at knowledge-based companies: The case of Southeast Iran. *Productivity Management (Beyond Management)*, 15(4), 23–49.
<https://sid.ir/paper/999251/en> (In Persian)
- Shahkaram, H., Bagheri, M., & Nami, K. (2024). An entrepreneurial model for developing student business markets using the grounded theory approach. *Public Management Researches*, 17(64), 285–312.
<https://doi.org/10.22111/jmr.2024.45882.6019> (In Persian)
- Siadat, S. S., & Angourj Ghafari, M. (2020). Promoting student cooperatives and developing entrepreneurship through programming skill training among students. In *Proceedings of the First National Conference on Applied Research in Educational Processes* (Minab, Iran). (In Persian)
- UNESCO. (2020). *Global education monitoring report 2020: Inclusion and education*. UNESCO Publishing.
- UNESCO. (2023). *Education for sustainable development and youth innovation report*. UNESCO Publishing. <https://unesdoc.unesco.org>